

Seria Policy Brief cuprinde texte bazate pe surse publice. Opiniile exprimate reprezintă punctele de vedere ale autorilor.

Un *perpetuum mobile* european – Mecanismul de cooperare și verificare

Dr. Paul Duță
Drd. Simona Cohen

Criteriile de la Copenhaga

În iunie 1993, reuniunea la nivel înalt a liderilor Uniunii Europene (UE) de la Copenhaga, face declarația prin care “*țările din Europa Centrală și de Est, care își exprimă dorința în acest sens, vor putea adera la Uniune de îndată ce sunt în măsură să își asume obligațiile de membru, prin îndeplinirea condițiilor economice și politice*”. Cu această ocazie, sunt specificate condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a deveni membru, cunoscute sub numele de “*criteriile de la Copenhaga*”. Acestea stabilesc anumite standarde pentru țările care aspiră să devină membre ale UE: Stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, respectarea și protecția minorităților; existența unei economii de piață funcționale, precum și capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor de piață din cadrul Uniunii; capacitatea de a îndeplini obligațiile de membru, inclusiv aderarea la obiectivele uniunii politice, economice și monetare.¹

Primul criteriu, cel “politic”, este considerat a fi o condiție prealabilă pentru deschiderea negocierilor de aderare, în timp ce celelalte criterii trebuie să fie îndeplinite până în momentul aderării. Al treilea criteriu presupune ca noii membri să fie capabili să preia politicile și reglementările UE (“*acquis*”-ul), pe care apoi să le pună în practică și să le aplice în mod efectiv. Beneficiile procesului de extindere sunt deja vizibile.

“Condiționalitatea” impusă de aceste criterii ce trebuie îndeplinite pentru a deveni membru UE a avut un puternic impact asupra ritmului reformelor și le-a conferit un caracter ireversibil. Astfel, UE reunifică progresiv continentul și extinde către alți europeni construcția europeană.²

Aspecte pre și post-aderare ale extinderii integrării europene

Extinderea integrării europene înseamnă extinderea geografică (sau integrarea pe orizontală) și constă în aderarea de noi membri la Comunitatea Economică

¹ Paul Duță, “Unele considerații privind Europa lărgită”, în *Romanian Journal of International Studies*, nr.3-4-/2004, (R.A. Monitorul Oficial: București, 2004), pag. 33-45.

² Campos, N.F.C. and Coricelli, F., ‘Growth in Transition: What We Know, What We Don’t and What We Should’, *Journal of Economic Literature*, Vol. XL (September 2002), pp. 793-836.

Europeană (CEE). Sub acest aspect, procesul de integrare se desfășoară valuri succesive de aderare, etapele integrării geografice fiind indicate în continuare:

	State membre
1957	Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda
1973	Danemarca, Irlanda, Marea Britanie
1981	Grecia
1986	Portugalia, Spania
1996	Austria, Finlanda, Suedia
2004	Cipru, Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia, Ungaria
2007	Bulgaria și România
2013	Croația
?	(state candidate) - Macedonia, Islanda, Muntenegru, Serbia, Turcia
?	(state potențial candidate) – Albania, Bosnia-Herțegovina, Kosovo

În 1972, cu ocazia Summit-ului de la Paris, se solicită instituțiilor comunitare un Raport referitor la „*Relațiile statelor membre într-o (eventuală) UE*“.

În 1974, Leo Tindemans a fost însărcinat să redacteze „*Raportul referitor la consecințele unei eventuale UE*“³. Sfârșitul dictaturilor din Grecia, Spania și Portugalia cât și democratizarea acestor state din Sudul Europei face posibilă integrarea acestora în Comunitățile Europene.

În iunie 1975, Grecia prezintă cererea sa de aderare și semnează Tratatul de Aderare după 4 ani, în 28 mai 1979⁴.

În martie 1977, Portugalia solicită aderarea la Comunitățile Europene.

În iulie 1977, Spania își depune cererea de aderare⁵, urmate de negocieri dificile - în principal, datorită potențialului economico-social al acestui stat - parcurge o perioadă tranzitorie de zece ani (până în 31 decembrie 1995)⁶.

În 13 aprilie 2005, Parlamentul European a dat undă verde aderării României și Bulgariei la UE⁷.

Analizând experiența primilor ani de la data aderării, în statele care au aderat se înregistrează: Crize guvernamentale, lipsa fondurilor⁸; Falimentul unor companii nemodernizate; Explozia prețurilor, creșterea inflației; Creșterea șomajului ca urmare

³ Raportul Tindemans, prezentat în decembrie 1975, stabilea reformele necesare pentru aprofundarea instituțională și a competențelor Comunităților Europene. Dezbaterile asupra acestor reforme nu a dus, însă, la nici un rezultat practic în următorii zece ani, singurele progrese pe care le-a determinat fiind cele din sectorul reformei bugetare.

⁴ Acesta intrând în vigoare la 1 ianuarie 1980 și prevăzând o perioadă tranzitorie de șapte ani.

⁵ Consiliul avizează favorabil la 21 septembrie 1977, însărcinând Comisia cu redactarea propriului Aviz, aprobat la 29 noiembrie 1978. Negocierile de aderare au început la 5 februarie 1978 și s-au încheiat la 12 iunie 1985, odată cu semnarea tratatelor de aderare a celor două țări. Vezi, Bărbulescu Iordan Gheorghe, *De la Comunitățile Europene la Uniunea Europeană*, Editura Trei, București, 2001.

⁶ Spania și Portugalia devin, formal, membri ai CE la 1 ianuarie 1986, însă deplina lor integrare se realizează zece ani mai târziu, în 1996.

⁷ Cu 497 voturi pentru, 93 împotriva și 71 de abțineri, a fost adoptată rezoluția referitoare la aderarea României la UE în 2007. În 25 aprilie, la Abatia de Neumunster din Luxemburg, președintele României, Traian Băsescu, semnează „Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană” împreună cu primul ministru al Bulgariei, Simeon de Saxa Coburg, alături de reprezentanții celor 25 de state membre.

⁸ Guvernul Polonez cade la două zile după aderare, la câteva luni se întâmplă la fel cu guvernele din Cehia și Ungaria.

a procesului de restructurare; Stagnare inițială a exportului în Polonia și Slovacia; Performanța economică a E-10 (cu excepția statelor baltice) nu a fost mai bună decât a altor economii în anii 2004 – 2006, primii doi ani de după aderare; În perioada 2004-2005 majoritatea statelor din E-10 au înregistrat scăderi ale venitului real ca urmare a comerțului (excepție Lituania, Polonia, Letonia – export petrol, produse alimentare); Grecia a devenit mai săracă în primii 15 ani de la aderare. PIB a scăzut de la 80% din media UE în 1981 la 64% în 1996, convergența accelerându-se după 2000.

O imagine foarte sintetică a aspectelor cele mai semnificative legate de procesul de aderare și cel postaderare la unele dintre state membre UE, ordonate pe criteriul valurilor succesive de extindere, se prezintă în continuare.

Marea Britanie. În 1946, Winston Churchill, lider al opoziției în Marea Britanie vorbește despre necesitatea refacerii familiei europene, integral sau în măsura maximum posibilă, prin crearea unui fel de State Unite ale Europei⁹. În martie 1947, Franța și Marea Britanie semnează Tratatul de la Dunkerque de apărare reciprocă împotriva unei noi agresiuni a Germaniei. În martie 1948, acest pact este extins incluzând Belgia, Olanda și Luxemburg, prin tratatul semnat la Bruxelles, luând naștere Organizația Tratatului de la Bruxelles (BTO).¹⁰

În mai 1950, ministrul de externe al Franței, Robert Schuman¹¹ propune o piață a cărbunelui și oțelului. Planul putea fi primul pas concret pe linia Europei Unite. Marea Britanie refuză să participe.

Începând cu anii 1957-1958 se fac încercări de lărgire a Comunităților Europene cu alte țări. Marea Britanie dorește să înființeze o organizație care să nu aibă obiective de unificare economică și politică. În noiembrie 1959, se înființează Asociația Europeană a Liberului Schimb.¹²

În 1961, Marea Britanie, estimând lipsa de orizont a sistemului său colonial, solicită integrarea în Comunitățile Europene¹³. La fel procedează și Irlanda¹⁴,

⁹ Paul Duță, “Europa lărgită, politica europeană de vecinătate și spațiul comun de securitate externă”, în *Impact Strategic*, nr.2/2005, p.69-78.

¹⁰ BTO, Alianță pe 50 de ani, bazată în primul rând pe principiul apărării colective, orientată în special împotriva unui atac german, caz în care colaborarea militară s-ar fi declanșat automat.

¹¹ Robert Schuman (1886-1963) a fost istoric și om politic francez, membru al Academiei, a fost deputat democrat popular (1919-1940), membru al Parlamentului (1945-1962), Ministru de Finanțe (1946), președinte al Consiliului de Miniștri (1947-1948); Ministru de Externe (1948-1953). A inițiat reconcilierea franco-germană, a fost și Ministru de Justiție (1955-1956) și președinte al Parlamentului European (1958-1960). Sugestia fusese făcută de Jean Monnet (negociator financiar și politic francez între anii 1915-1944). A realizat planul de modernizare a economiei Franței, promotor al ideii de unitate europeană. El a propus înființarea unui secretariat care să se ocupe de dezvoltarea industriei metalurgice în Europa Occidentală. Propunerea ar fi putut crea o serie de probleme franco-germane, legate de controlul asupra Ruhr-ului și Saar-ului. Inițiativă făcea posibilă depășirea antagonismelor naționale și reconcilierii între cei doi vechi dușmani, fapt ce ar fi permis o colaborare mai strânsă pentru o asociere politică europeană. După un an de negocieri, guvernele a șase țări (Franța, Germania, Italia, Belgia, Olanda și Luxemburg) au semnat în aprilie 1951, Tratatul de la Paris, iar în iulie 1952 a luat ființă Comunitatea Economică a Cărbunelui și Oțelului.

¹² Această asociație cuprinzând Marea Britanie, Austria, Danemarca, Norvegia, Portugalia, Suedia și Elveția își propunea doar liberalizarea comerțului, neacceptând obiective politice. În mai puțin de doi ani, Marea Britanie, datorită succeselor acestei asociații își schimbă punctul de vedere. Paul Duță și Grațian Lupu, *Europa de la dezideratul unificării la OSCE și Uniune*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.11, (Editura Continent: Sibiu, 2006), p.213.

¹³ 10 august 1961.

¹⁴ 31 iulie 1961.

Danemarca¹⁵ și Norvegia¹⁶; totuși, nu s-a dat curs cererilor acestor state datorită opoziției Franței.¹⁷

În 1967, Marea Britanie solicită din nou integrarea¹⁸, însă Franța continuă să nu aibă încredere în „angajamentul european al britanicilor și al celorlalți”.

În decembrie 1969, cu ocazia Summit-ului de la Haga, președintele francez, Georges Pompidou flexibilizează poziția franceză și decide extinderea Comunităților Europene spre „cei patru”. Integrare unui stat candidat în Uniunea Europeană se derulează prin negocierile de aderare prin care se determină condițiile fundamentale privind adoptarea *acquis*-ul și eventualele aranjamente de tranziție, care vor fi strict delimitate în timp și condiții de aplicabilitate. De asemenea, este posibilă și negocierea parcurgerii anumitor etape (stabilite cu exactitate în cursul negocierilor) pentru respectarea, în întregime, a prevederilor anumitor legi și reglementări.¹⁹ Rezultatele negocierilor sunt încorporate în proiectul tratatului de aderare.

În 22 ianuarie 1972, se semnează „Tratatul de Aderare și Actul referitor la condițiile aderării”. Se stabilește, o perioadă de tranziție de cinci ani.²⁰ Spre surpriza generală, Referendum-ul organizat cu această ocazie în Norvegia a lăsat-o, în final, pe aceasta în afara Comunităților Europene²¹.

În 1 ianuarie 1973, Tratatul a intrat în vigoare, numărul statelor membre urcând la nouă. Astfel, după ce a fost refuzată de două ori, Marea Britanie devine stat membru în CEE. Prima extindere a adus cu sine și primele probleme, în principal datorită atitudinii, de multe ori diferite, a Marii Britanii. Chiar dacă aderarea a fost solicitată atât de laburiști²² cât și de conservatori²³, negocierile efective de aderare au fost conduse de guvernul conservator al lui Edward Heath. Laburiștii, nemulțumiți cu rezultatele acestora, au promis că, dacă câștigă alegerile, vor organiza un referendum pentru a retrage țara din CEE. Cu această promisiune electorală, aceștia câștigă alegerile din 1974 și noul prim-ministru, James Callaghan, solicită renegocierea Tratatului de Aderare sub amenințarea retragerii Marii Britanii din CEE.

În 1975, Marea Britanie obține unele concesiuni referitoare la participarea sa la bugetul comunitar și la regimul importurilor de lapte din Noua Zeelandă.²⁴

¹⁵ 10 august 1961.

¹⁶ 30 aprilie 1961.

¹⁷ Vezi, Fuerea Augustin, *Manualul Uniunii Europene*, Editura ACTAMI, București, 2001, pp. 134-144..

¹⁸ La fel, Irlanda, Danemarca și Norvegia.

¹⁹ Consiliul a stabilit o procedură de derulare a negocierilor, conform căreia sesiunile au loc la nivel de miniștri sau adjuncți ai acestora, respectiv reprezentanții permanenți, în numele statelor membre, și ambadori sau negociatori șefi, în numele statelor candidate. Comisia propune poziții comune de negociere pentru UE, la fiecare capitol cu privire la temele de competență comunitară. Pozițiile de negociere sunt aprobate în unanimitate de către Consiliu și sunt prezentate de către Președinția Consiliului de Miniștri, deținută prin rotație de către statele membre pe intervale de șase luni. Ritmul negocierilor este dictat de gradul de pregătire a statului candidat și de complexitatea subiectului. Din aceste motive, este imposibil de apreciat durata procesului de negociere pentru fiecare stat candidat în parte. Aderarea României la Uniunea Europeană: capitolele de negociere, *Infoeuropa, Teme europene*, nr.20, aprilie 2007, p.1.

²⁰ Vezi, Leonard Dick, *Ghidul Uniunii Europene*, Editura Teora, București, 2001, pp.23-79.

²¹ la fel cum se va întâmpla și în 1995.

²² 1961, MacMillan

²³ 1967, Wilson

²⁴ În referendum-ul organizat cu acest prilej, laburiștii — contrar promisiunilor electorale — nu numai că nu solicită retragerea Marii Britanii din CEE, dar și fac propagandă în favoarea rămânerii acesteia în CEE. De altfel, 65% din populația Marii Britanii este de acord cu continuarea prezenței acesteia în CEE. Vezi,

În 2002, la summit-ul european desfășurat, la Bruxelles²⁵, în timpul discuțiilor despre reformarea Politicii Agricole Comune (PAC) a apărut o gravă ruptură între Franța și Marea Britanie²⁶. Cearta dintre președintele Franței, Jacques Chirac și premierul Marii Britanii, Tony Blair a fost mai mult decât o simplă înfruntare de orgolii.²⁷ Mizând pe animozitățile dintre cancelarul Schroder și președintele Chirac²⁸, Blair încearcă să saboteze motorul franco-german al Uniunii printr-o alianță cu Schroder. Cel mai potrivit moment pentru ca această alianță să dea roade ar fi fost în cazul dezbaterilor legate de reforma PAC. Ca și Germania, Marea Britanie este direct interesată în reducerea cheltuielilor legate de agricultură; cum, la Bruxelles, "Cei 15" urmăreau obținerea unui acord rapid asupra finanțării extinderii, pentru a nu întârzia admiterea primilor zece candidați în Uniune, momentul este ideal pentru a face presiuni legate de reforma PAC. Până în ultimul moment, cancelarul german a părut să aibă aceeași părere ca și premierul britanic; în cele din urmă, însă, a acceptat compromisul oferit de președintele francez, punând din nou în funcțiune, motorul franco-german.²⁹

Marea Britanie are cele mai multe derogări de la legile comunitare, nu face parte din spațiul Schengen și nu a adoptat euro ca monedă națională.

În 2003, Statele Unite, Marea Britanie și Spania prezintă Consiliului de Securitate al ONU, proiectul unei noi rezoluții asupra Irakului, în care se arată că regimul de la Bagdad "a ratat ultima șansă ce i-a fost oferită prin Rezoluția nr.1441 din 2002", adoptată, în unanimitate.³⁰ Dintre contestatarii propunerii americano-

---

Păun Nicolae, *Istoria construcției europene. Epoca postbelică*, Editura Fundației pentru Studii Europene, 1996, pp. 43-51.

²⁵ Se pare că Tony Blair a criticat cu duritate compromisul încheiat între Paris și Berlin asupra politicii comunitare, care evita reduceri prea drastice în bugetul agricol comun (considerat de Londra mult prea mare). Ca urmare, întâlnirea anuală franco-britanică, programată pentru sfârșitul anului fost anulată, iar relațiile dintre Londra și Paris au fost, temporar, înghețate. Potrivit corespondenților de presă, care au reușit să afle ce s-a discutat în spatele ușilor închise, dezacordurile dintre președintele Franței, Jacques Chirac și premierul britanic Tony Blair au fost atât de puternice, încât s-a ajuns chiar la înfruntări verbale directe.

²⁶ Paul Duță și Grațian Lupu, *Europa de la dezideratul unificării la OSCE și Uniune*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.11, (Editura Continent: Sibiu, 2006), p. 213.

²⁷ Faptul că ea a dus la anularea summit-ului franco-britanic din decembrie 2002, este semnificativ pentru temperatura glacială a relațiilor dintre Londra și Paris. Totuși, păstrând proporțiile "dezastrului", trebuie remarcat că asemenea controverse, au mai avut loc, nu o dată, de-a lungul istoriei europene recente, fără să fi afectat esențial UE.

²⁸ Potrivit corespondenților de presă britanici, acesta ar fi primit foarte rău, vestea ajungerii la un acord între Franța și Germania în privința amânării reformei politicii agricole comune. Accentuate în timpul campaniei electorale din Germania, când Chirac nu și-a ascuns preferința pentru contracandidatul lui Schroder, pe care s-a și grăbit să-l primească la Paris cu onoruri convenite unui șef de guvern.

²⁹ În fond, în spatele ușilor închise, la Bruxelles, nici nu s-au spus lucruri așa grave. Înfuriat de criticile lui Blair, care îi reproșase că "se încăpățânează să apere interesul restrâns al fermierilor incompetenți", Chirac l-a apostrofat pe premierul britanic, acuzându-l că este prost crescut. Dintotdeauna, britanicii și francezii au avut interese divergente în cadrul UE. Lucrurile nu stau altfel nici acum. De la opoziția Franței față de atacarea Irakului fără aprobarea ONU, la modul de funcționare al viitoarei forțe europene de reacție rapidă, până la chestiunea mult mai stringentă a contribuțiilor, la bugetul comunitar sau la repartizarea subvențiilor directe pentru agricultură - între Paris și Londra par să fie numai dezacorduri.

³⁰ Deși, în text nu se solicită explicit utilizarea forței, adoptarea proiectului de rezoluție ar echivala cu autorizarea, de către Consiliul de Securitate, a unei campanii militare împotriva Irakului. Proiectul nu trasează termene-limită, dar oficialitățile americane transmit reprezentanților Consiliului de Securitate că administrația de la Washington așteaptă o decizie în privința noii rezoluții până la jumătatea lunii martie. Într-o încercare de contracarare a inițiativei americane, Franța, Rusia și Germania au prezentat Consiliului

britanice fac parte Franța și Germania. Protestând față de implicarea Londrei în războiul împotriva Irakului, trei membri ai guvernului Blair demisionează.

În 2003, la Consiliul European de la Salonic, subiectul combaterii imigrației clandestine, este amendat de propunerea britanică de înființare a unor centre de tranzit în țările din afara UE pentru prelucrarea cererilor de azil, propunere fiind întâmpinată cu ostilitate de majoritatea partenerilor europeni, astfel încât premierul Tony Blair a fost nevoit să renunțe la idee.

În 2003, ministrul de finanțe, Gordon Brown, confirmă în fața Camerei Comunelor, că economia britanică nu este pregătită să adere la zona euro. Gordon Brown a explicat că dintre cele cinci criterii pe care cabinetul de la Londra și le-a impus în cursa pentru euro, doar unul singur - acela al competitivității serviciilor financiare din City-ul londonez - a fost îndeplinit.³¹

PAC și rabatul acordat Marii Britanii se constituie mărul discordiei în negocierea Bugetului UE 2007-2013.³² Londra admite o ușoară creștere a bugetului Uniunii, inferioară propunerii luxemburgheze. În ceea ce privește fondurile structurale, britanicii nu avansează o nouă cifră în raport cu cele 150 de miliarde propuse, precizând doar că sporirea sumei va permite suplimentarea acestora. În schimb, poziția Londrei în privința rabatului rămâne ireconciliabilă, britanicii nefiind dispuși să revină asupra ultimei propuneri, aceea de a ceda doar opt miliarde "drept contribuție suplimentară la costurile extinderii". Prezent la Strasbourg, la sesiunea plenară a Parlamentului European, Jose Manuel Barroso lansează un apel la responsabilitatea liderilor europeni înaintea summit-ului, cerând "*un efort special din partea președinției britanice*". Șeful Comisiei Europene evită să facă vreo legătură directă între PAC și rabatul britanic, explicând că problema acestuia din urmă se pune

---

de Securitate, un memorandum care propunea dezarmarea pașnică a Irakului, susținând că "opțiunea militară nu trebuie folosită decât în ultimă instanță". Memorandumul, conceput în mare parte de autoritățile de la Paris, prevede extinderea misiunii experților pentru dezarmare pe o perioadă care depășește data de 1 iulie, solicită sporirea efectivelor echipelor ONU din Irak și prezentarea, la fiecare trei săptămâni, a unor rapoarte întocmite de șefii inspectorilor. De asemenea, textul propunerii subliniază că trebuie intensificate presiunile exercitate asupra Irakului, însa, deocamdată, condițiile necesare utilizării forței împotriva acestei țări nu sunt îndeplinite. Acest memorandum este susținut, conform unor surse diplomatice de la Națiunile Unite, și de către China. Aflat în fața unei situații extrem de delicate, Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite s-a reunit într-o ședință cu ușile închise, pentru a examina atât proiectul de rezoluție depus de Statele Unite, Marea Britanie și Spania, cât și memorandumul semnat de Franța, Rusia și Germania. Conștientă că trebuie să obțină nouă voturi din 15 în Consiliul de Securitate pentru adoptarea noii rezoluții, administrația de la Washington a trimis deja în secret mai mulți emisari în capitalele statelor membre. Prerogative extinse au fost acordate emisarilor trimiși în Franța, Rusia și China, țări cu drept de *veto* în Consiliul de Securitate și care pot bloca proiectul de rezoluție inițiat de Washington.

³¹ Cât despre opinia publică - aceasta este categoric împotriva euro; potrivit celui mai recent sondaj publicat de "News of the World", 68 la sută dintre britanici se opun schimbării lirei cu euro. Chiar și Tony Blair - care și-a făcut din adoptarea monedei unice un scop al mandatului său - a fost nevoit să accepte verdictul ministrului său de finanțe și să admită că "deocamdată nu e momentul" intrării în zona euro. Această realitate îi conferă ambițiosului lider britanic un rol mai degrabă marginal la masa "greilor" din Uniune, limitându-i dramatic influența pe care dimensiunile și forța economică a țării sale l-ar îndreptăți să o exercite.

³² Conform propunerilor prof. Jim Rollo, există două soluții, respectiv: Adoptarea unui buget mai mare pentru Politica Agricolă Comună în vederea finanțării compensațiilor oferite fermierilor, concomitent cu scăderea tarifelor și a prețurilor; Acceptarea Rabatului oferit Marii Britanii până în 2013 (sau 2020), concomitent cu excluderea Noilor SM de la finanțarea acestuia.

din cauza extinderii. "Dacă nu se întreprinde nimic, rabatul va crește, iar noile state membre vor fi cele care vor plăti", a spus Barroso.

În Marea Britanie, una din societățile conservatoare de pe continent, există un partid ce își propune să ajute la ieșirea țării din Uniune. În 2005, United Kingdom Independence Party (UKIP)³³, trimite 12 deputați în Parlamentul European dar nici un mandat parlamentar în țara sa. Argumentele UKIP sunt simple și dictate de interesul național, înțelegând totuși că relațiile între națiuni se bazează pe negocierea acestor interese de către reprezentanți liberi aleși.

Pentru Marea Britanie, contribuțiile anuale la bugetul UE înseamnă o uriașă cheltuială și o secătuire a resurselor naționale. Contribuția directă este acum de 11 miliarde lire sterline anual.³⁴ Se estimează că retragerea din Uniune ar duce Marii Britanii un beneficiu net de 25 miliarde lire sterline anual. UKIP arată că Marea Britanie nu mai poate să-și urmărească propria strategie agricolă și de pescuit, bazată pe auto-suficiență optimală și maximizarea propriilor resurse. Common Agricultural Policy³⁵ s-a dovedit costisitor și dăunător, atât mediului înconjurător cât și intereselor economice ale țării, cât și pentru țările din lumea a treia, care nu-și pot vinde produsele în condiții echitabile. Apoi, bizara este ideea "armonizărilor" care împiedică țările membre să profite de propriile avantaje. În Marea Britanie, o legislație comercială mai suplă favorizând întreprinderile mici este pe cale de dispariție.

În domeniul monetar, introducerea euro înseamnă delegarea conducerii economiei naționale către Banca Centrală Europeană.³⁶

Grecia. În 1 ianuarie 1981, are loc "al doilea val" de extindere aderarea Greciei cu drepturi depline, după 2 ani de negocieri, devenind cel de-al zecelea stat membru UE. Grecia aderă la UE la numai șase ani după reinstaurarea democrației. La sfârșitul anilor '80, se vorbește în cercurile oficiale de la Bruxelles despre posibilitatea excluderii Greciei din UE.

În 1993, se pune problema convergenței între economia greacă și cea a UE, prin reforme profunde menite să pregătească Grecia pentru adoptarea monedei unice în 1999.³⁷

³³ UKIP, Partidul Independenței Regatului Unit. *Parlamentul britanic își pierde autoritatea și puterea de a apăra interesele populației. În general, acum parlamentele europene acceptă decretul de la Bruxelles, născocite de o administrație elitistă, asupra căreia nu au nici un fel de putere. Patru legi din cinci, ce se pun în aplicare în Marea Britanie, provin de la Bruxelles. Regulamentul UE stipulează în mod emfatic că oficialitățile nu au voie să țină cont de interesele țării lor de origine, legislația europeană primând.* Vezi, The Institute of Directors, p.14.

³⁴ The Institute of Directors estimează că acest cost este de fapt dublu, datorită costurilor de aplicare a noilor legislații și a pierderii de venit din pescuit și agricultură.

³⁵ Strategia de reformă a agriculturii britanice.

³⁶ Sondajele arată, în luna martie a anului 2005, că britanicii încă nici nu vor să audă de euro, și din acest motiv partidul laburist de guvernământ nu dorește încă un referendum pe această temă. UKIP se teme că odată cu trecerea la moneda unică europeană, se va face și o armonizare fiscală, adică, ridicarea impozitelor la nivelul Germaniei și Franței.

³⁷ *Programul Greciei de aderare la Comunitatea Europeană* dezvoltă ca obiective principale întărirea capacității instituționale și judiciare, pentru îndeplinirea criteriilor politice, economice și al capacității de absorbție a *acquis*-ului comunitar; angajamentele asumate în cadrul negocierilor, prin documentele de poziție și cele complementare; măsurile necesare, aflate în derulare și/sau planificate a se implementa, în vederea întăririi capacității administrative, la care face referire Parteneriatul pentru Aderare; programul de asistență financiară comunitară aflat în derulare sau în faza de programare și care contribuie la realizarea

Cu toate că dezvoltarea țării a început imediat după finalul ultimei conflagrații mondiale, instabilitatea politică care a precedat adoptarea Constituției din 1975, a făcut ca integrarea europeană să aducă Greciei o transformare economică masivă și o creștere substanțială a nivelului de trai.

Situația din Cipru reprezintă prima dintre prioritățile politicii externe elene, având ca scop principal rezolvarea problemei cipriote.³⁸

Grecia are un PIB/loc. mai ridicat decât orice țară din Centrul și Estul Europei, a beneficiat de un însemnat ajutor din partea UE și de destrămarea economiilor centralizate din regiune, mărindu-și prezența comercială și financiară pe piețele României, Bulgariei și în spațiul ex-iugoslav.³⁹

Hotărârea UE de a accepta Grecia în Uniunea Economică și Monetară a surprins prin rapiditate, dat fiind că puțini analiști credeau că această țară va avea voința politică de a-și pregăti economia pentru aderarea la moneda unică europeană, în condițiile în care schimbările necesare păreau uriașe. În 1 ianuarie 2001, UE aprobă fără rezerve cererea Atenei de intrare în Uniunea Economică și Monetară de la apreciind eforturile guvernului elen de apropiere a economiei de standardele zonei euro, după ce, ani de-a rândul, aceasta a fost considerată codașa UE. Îndeplinirea criteriilor nominale de convergență stabilite prin Tratatul de la Maastricht a reprezentat un proces dur, mai ales că ajustările la nivel macroeconomic au fost realizate într-o perioadă scurtă de timp⁴⁰. Miniștrii de Finanțe din UE au stabilit rata de conversie a drahmei la nivelul de 340,75 euro, urmând ca aceasta să fie reevaluată pe parcursul procesului de aderare.⁴¹

Este de remarcat faptul că Grecia a intrat în UE cu un guvern de stânga, ostil unei economii deschise, adept al unor programe sociale costisitoare și recalcitrant la punerea în aplicare a programelor UE. În timp ce economia Greciei stagna din cauza rigidităților din piața muncii, a deficitelor bugetare excesive, a subvențiilor pentru industriile de stat și a lipsei de competitivitate a produselor grecești pe piața europeană, fondurile structurale erau folosite pentru sprijinirea unei politici ostile creșterii economice.

---

măsurilor prioritare; precum și modul în care Comisia Europeană va monitoriza și evalua stadiul și gradul de îndeplinire a acestor măsuri.

³⁸ Scopul eforturilor depuse de toate părțile implicate trebuie să fie reunirea Ciprului, într-un mod just, viabil și funcțional, lucru ce va fi spre folosul tuturor și va contribui la consolidarea stabilității păcii și progresului economic în zonă. M.Fr. Blasez, *Histoire politique du monde grec antique*, Paris, 2001, p.29.

³⁹ Principalele domenii în care grecii au investit sunt: telecomunicațiile, industria alimentară, sectorul bancar, asigurările și investițiile financiare. Practic, din întregul capital investit, 58% se regăsește în domeniul telecomunicațiilor, 18% în cel al industriei alimentare, 8% în producție, 6% în sectorul bancar, 3% în rețele de distribuție și 1% în construcții.

⁴⁰ Yannis Stournaras, prim-consilierul ministrului grec de Finanțe și, totodată, arhitectul succesului Greciei, apreciază că economia va reuși să atingă nivelul de dezvoltare al celor mai avansate țări din UE de-abia în 2015. El subliniază faptul că guvernul a evitat până acum adoptarea unor măsuri nepopulare de reformă a economiei. În aceste condiții, reforma sistemului de pensii și a pieței forței de muncă a rămas la stadiul de obiectiv, în timp ce procesul de privatizare a fost limitat. Guvernul socialist al lui Costas Simitis promovează un așa-numit "model grec", prin care urmărește privatizarea pe etape a companiilor controlate de stat sau prin găsirea unui partener strategic care să accepte ca autoritățile elene să dețină controlul procesului, evitând în primul rând disponibilizările masive de personal.

⁴¹ Pentru Grecia fondurile structurale au ajuns să reprezinte aproape 7% din PIB, deși economia grecească a stagnat între 1981 și 1993, având o creștere economică de numai 1% pe an. Grecia a cheltuit 50% din fonduri pe proiecte care au necesitat investiții mari de capital, cu precădere în rețeaua de transport. În plus, guvernul grec a folosit fondurile UE pentru subvenționarea industriei de stat.

Spania și Portugalia. Spania, ca și Italia, devine, grație dezvoltării economice, a zecea putere industrială a lumii; Portugalia, la fel ca și Grecia, apare rămasă în urmă, văzând în Europa posibilitatea de a depăși acest handicap.⁴² În privința populației se constată o adaptare la modelul demografic european. Spaniolii și portughezii adoptă de la începutul anilor `80, un comportament demografic asemănător celui al partenerilor europeni. Analiza piramidei vârstelor ne arată că nu a fost întotdeauna așa.⁴³

Spania reprezintă un nou “mare” în turismul internațional, fiind deseori asimilată unei țări invadate de “mareea turistică”. În raport cu rivalele sale europene, originalitatea Spaniei ține esențialmente de caracterul recent, rapid și foarte spectaculos al ieșirii sale pe scena turismului internațional.⁴⁴ Trei elemente au jucat un rol esențial: voința regimului generalului Franco de a revaloriza imaginea exterioară a țării, de a se deschide străinătății și de a diversifica bazele economice ale dezvoltării, după o largă perioadă de izolare; un regim juridic extrem de favorabil investițiilor și diverselor intervenții ale întreprinderilor și particularilor străini, pentru transportul, organizarea voiajelor și sectorul hotelier, cât și pentru realizarea și achiziționarea domeniilor imobiliare⁴⁵; atracția exercitată de nivelul de schimb valutar favorabil vizitatorilor străini în primele două decenii, prin prețurile mai scăzute decât în țările de rezidență, atât pentru achizițiile funciare și imobiliare cât și pentru costurile de construcție, prestațiile turistice și consumul cotidian.⁴⁶ În Spania, veniturile turistice exterioare reprezintă echivalentul a circa 4% din PNB, iar cele ale sectorului în totalitate – național și internațional – contribuie cu mai mult de 11% la formarea PNB. Dezvoltarea turismului internațional prezintă și riscurile dependenței. Turismul a constituit pentru Spania un factor indiscutabil de îmbogățire colectivă și individuală, de diversificare economică, de echipare și valorificare a teritoriului, de promovarea sa pe piața internațională.

⁴² Paul Duță și Grațian Lupu, *Politici de integrare și cooperare în spațiul european*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.7, (Editura Alma Mater: Sibiu, 2006), pag. 98-110.

⁴³ Nivelul natalității a rămas superior cifrei de 20% până în anii `60, ceea ce explică relativa tinerețe a populației iberice. Dacă în prezent mișcările migratorii sunt puțin importante, o lungă perioadă de timp însă, peninsula a fost o mare emițătoare de emigranți mai ales spre Brazilia, Argentina, Angola, iar apoi, după al II-lea război mondial, sute de mii de iberici s-au stabilit în Europa vestică, industrială – Germania, Franța, Belgia și Elveția. Densitatea redusă a populației, face mai vizibilă inegalitatea populării. Interiorul suferă de o accentuată depopulare, spre exemplu, populația provinciei Soria de la nord-est de Madrid a scăzut cu 20% între 1950-1970, în prezent, amploarea acestui fenomen s-a redus. Forța de muncă spaniolă se ridică la 16,34 milioane persoane, reprezentând 41,2% din populația totală, din aceasta 40% o reprezintă femeile. În Portugalia populația activă reprezintă 50% din numărul total al locuitorilor. Structura forței de muncă s-a schimbat substanțial în ultimele decenii, prin creșterea notabilă a celor ocupați în servicii și descreșterea celor din sectorul primar. Această structură a populației ocupate probează faptul că Spania a intrat în faza dezvoltării economice postindustriale.

⁴⁴ Câteva cifre ar putea ilustra pe scurt puterea și dinamismul turismului receptiv, al Spaniei: în 1986 totalul vizitatorilor străini a fost de 47,3 milioane, din care aproape 29 milioane în sejur turistic efectiv, capacitatea turistică a crescut proporțional atingând în 1985, 400 000 locuri în campinguri.

⁴⁵ În Germania, legea Strauss a scutit de impozit între 1968-1973, investițiile imobiliare realizate în Spania, cu titlul de ajutor al Lumii a treia.

⁴⁶ Astfel, Madrid a fost mult timp, după Lisabona, capitala internațională, unde tarifele hoteliere au fost cele mai scăzute, între alte 50 de orașe, în 1987, Madridul avea tarife de trei ori inferioare celor practicate la New York sau Tokyo. Deprecierile succesive ale pesetei spaniole au fost parțial justificate prin dorința de a menține acest avantaj comparativ al prețurilor spaniole pe piața internațională de unde rezultă rolul turismului în “plotajul” economiei naționale.

În Portugalia apare o dublă opoziție, între pe de o parte, un interior rămas în urmă economic, și pe de altă parte, o zonă litorală în care se concentrează populația și activitățile. Cea de-a doua opoziție este nord-sud a cărei graniță o formează Tejo nordul atlantic este axat pe culturile de viță-de-vie, producția de vinuri și creșterea animalelor, iar sudul mediteranean pe cultura cerealelor și a stejarului de plută.⁴⁷

În 1986, după adeziunea la CEE, Spania caută să satisfacă criteriile de convergență care conduc la realizarea uniunii monetare. Acest obiectiv părea accesibil între 1986-1991, perioadă în care creșterea economică spaniolă a fost cea mai ridicată din CEE dar, după 1992, Spania a intrat într-o recesiune economică. În 1992, s-au făcut trei devalorizări ale monedei naționale – *peseta* - pentru a se menține în Sistemul Monetar European.

Sectorul agricol deține în Peninsula Iberică un loc important și în funcție de mediul natural, peisajele agricole se prezintă sub o multitudine de forme. Dacă sectorul agricol este important pentru Portugalia (realizează 3,8% din PIB cu 13,6% din populația activă), el este puțin performant din UE, căci agrotehnicele sale sunt arhaice, ea este concurată de Spania a căror produse sunt mai ieftine.⁴⁸

Adaptarea aparatului de producție s-a realizat fără dificultăți în principalii poli economici ai țării: Asturia și Țara Bascilor, Catalonia și Madrid.

În privința Madridului, iese în evidență rolul băncilor madrilene; în nici o altă țară sau capitală din lume, băncile nu au acest rol precumpănitor și modelator totodată al specificității centrului orașului. Există în Madrid peste 500 de stabilimente bancare spaniole și 50 de sucursale ale băncilor străine.

Portugalia este sub tutela Fondului Monetar Internațional încă de la începutul anilor '80, ea fiind în prezent într-o fază de convergență cu economiile cele mai dezvoltate din UE. Portugalia face parte din primul grup de țări care întruneau condițiile pentru adoptarea monedei europene ECU.

Suedia. În 1991, cererea de aderare a Suediei la CEE reflectă o politică externă nouă, de depășire a neutralității rigide și de integrare în cursul general-european. Pentru perioada post-aderare sunt fost identificate câteva priorități, cărora li s-a acordat o atenție specială în cooperarea cu UE: regionalizarea⁴⁹, extinderea⁵⁰, sănătatea publică⁵¹, angajații⁵².

⁴⁷ Multă vreme orientat spre Atlantic și Londra (comerțul cu vinuri produse de regiunea Douro și exportate prin portul Porto) Portugalia, la adăpostul frontierelor sale încă din 1249, a privit cu neîncredere pe unicul său vecin, devenit de-acum partenerul său în sânul UE.

⁴⁸ Agricultură spaniolă este dotată cu un potențial important care a făcut-o un concurent de temut pentru țările vecine, teama acestora din urmă mergând până acolo încât agricultorii lor le-au distrus transporturi de fructe și legume, învinuind Spania de concurență neloială. Dinamismul unor sectoare agricole – plantațiile de agrumene, viță-de-vie și măslini dar și carențele din alte domenii: cultura cerealelor, creșterea cornutelor mari ca și regiunile atlantice mai puțin favorizate.

⁴⁹ Nevoia de a profita și de a contribui la dezvoltarea regiunilor Suediei; Nevoia de a sprijini procesul regionalizării în Europa prin diferite organizații cum ar fi Committee of the Regions etc.; Nevoile de a sprijini contactele interregionale ale consiliilor regiunilor din Europa; Principiul propriei guvernări: Nevoia de a se asigura că principiul propriei guvernări este implementat în practică în relațiile Guvernului Suediei cu UE. *Logon Report*, p.21-34.

⁵⁰ Nevoia de a fi un loc de întâlnire pentru rezolvarea unor probleme ce privesc regiunea Mării Baltice și a Europei de Est; Nevoia de a coopera cu celelalte țări europene; Nevoia de a susține procesul democrației în estul și centrul Europei. *Logon Report*, p.35-40.

⁵¹ Nevoia de a crește impactul Sănătății Publice în diferite zone ale țării; Nevoia de a asigura un spațiu de întâlnire pentru schimburi de experiență în probleme internaționale de sănătate publică; Nevoia de a

În principiu, Suedia exclude în mod formal orice cooperare de securitate altele decât acordurile obligatorii asupra garanțiilor de securitate reciproce. Aceasta este o politică de neparticipare în alianțele militare. Această politică urmărește trei obiective: să apere independența și pacea țării, să contribuie la stabilitatea și securitatea în vecinătate și să intensifice securitatea și pacea internațională.⁵³ Au existat schimbări considerabile în politica Suediei în ultimii ani⁵⁴. Această politică este sprijinită de majoritatea parlamentarilor și, de asemenea, se bucură de un foarte puternic suport popular. Cu alte cuvinte, politica de nealiniere militară nu este considerată o restricție asupra participării Suediei la operațiunile militare de gestionare a crizelor dar trebuie să fie compatibilă cu dreptul internațional. Dar aceasta este ceea ce aproape toate statele aliniat sau nealiniat vor solicita.

Ca și Austria și Finlanda, Suedia este membru al UE din 1995 - rezultatul unui referendum și al unei norocoase conjuncturi a forțelor politice din 1994. În ciuda multor probleme și în ciuda scepticismului de azi față de UE, este de departe una dintre cele mai prospere țări din UE și din lume, în care democrația participativă a trecut de mult de stadiul de deziderat.⁵⁵

Finlanda. În 1995, Finlanda aderă la UE.⁵⁶ Integrarea Suediei și a Finlandei în UE a dat Uniunii o dimensiune nordică, o graniță comună cu Rusia, ceea ce însemna o nouă situație geopolitică. În cadrul negocierilor cu UE, s-a hotărât ca șase programe să fie demarate pentru regiunile slab populate atât din Finlanda cât și din Suedia. Municipalitățile au folosit mai mult fondurile UE și și-au păstrat propriile resurse pentru programele planificate anterior.

Satisfacerea condițiilor Uniunii Economice și Monetare, impune adaptarea taxelor la standardele UE și menținerea concurenței la condițiile pieței interne, în

---

intensifica eforturile în serviciile medicale și de sănătate stabilind contacte cu autorități și organizații din alte țări. *Logon Report*, p.41-43.

⁵² Nevoia de a promova tradiționalul model de negociere pe piața muncii; Nevoia de a monitoriza managementul legilor muncii în UE prin organizațiile abilitate; Nevoia de a asigura faptul că principiului egalității îi este acordată o mai mare prioritate; Nevoia de a fi asigurat faptul că problema vârstei de muncă în Europa și a consecințelor sale rămân în discuție. *Logon Report*, *New Challenges for the Local Level*, Experiences made by Associations of Local and Regional Authorities in Austria, Finland and Sweden on Issues related to EU Accession, 2000, pag 129 -134.

⁵³ Deși neutralitatea Suediei nu este bazată pe nici un tratat internațional sau act intern, această țară nu a participat la nici un război și nici nu s-a alăturat vreunei alianțe militare din 1814. Cooperarea și solidaritatea sunt cuvinte cheie pentru politica de securitate din Suedia din momentul de față. Suedia își continuă politica de nealiniere militară cu un angajament ferm și activ în sprijinul păcii internaționale și securității. Paul Duță, *Instituții de securitate. Partea Generală*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.18, Editura Tehno Media: Sibiu, 2006, pp. 276-280.

⁵⁴ Guvernul, de asemenea, a afirmat că este dificil de imaginat că Suedia va rămâne neutră în cazul unei agresiuni armate împotriva altui stat membru UE. Dar se pare că, Guvernul Suediei nu vede nici o circumstanță externă pentru solicitarea unor garanții de apărare comune în interiorul UE sau NATO. Paul Duță, *op.cit.*, pp. 282.

⁵⁵ [<http://www.evz.ro/article.php?artid=286050>]

⁵⁶ Implementarea legislației UE presupunea o revizuire a majorității legislației Finlandei. Extinderea rețelilor de căi ferate și de drumuri în întreaga țară și dezvoltarea sistemului de învățământ în nordul și estul țării (cele mai slab dezvoltate zone ale Finlandei) au avut un rol semnificativ asupra dezvoltării diferitelor zone ale țării. Paul Duță și Grațian Lupu, *Politici de integrare și cooperare în spațiul european*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.7, Editura Alma Mater: Sibiu, 2006, pp. 98-110.

condițiile protejării “*modelul Nord European*”, în care taxele colectate sunt folosite sistemul social de sănătate și serviciile de educație pentru toți cetățenii.⁵⁷

În privința agriculturii, strategia post-aderare era providențială ținând cont că Finlanda era, la acel moment, cea mai rurală țară din UE. Migrația internă era în creștere și structura economică în schimbare, o cauză fiind numărul în scădere al fermierilor. Apartenența la UE a fost o rampă de lansare pentru țară în influențarea afacerilor internaționale, unde normele, instituțiile, multilateralismul și integrarea au câștigat o semnificație strategică. În același timp, beneficiile de securitate sunt afirmate în abilitatea Finlandei de a contribui la eforturile comune în interiorul UE și în alte contexte europene, transatlantice și globale. Rolul esențial și funcțional al UE este inserat în doctrina de fond: “*Linia de acțiune a Finlandei este bazată pe apărarea națională credibilă, funcționarea societății, pe o politică externă consistentă și pe o participare activă ca membru al UE.*”⁵⁸

O atitudine relaxată a Finlandei care pune în practică o posibilitate a apărării comune în interiorul Uniunii nu este de așteptat să fie invocată în condițiile în care NATO rămâne instrumentul pentru o reală capacitate, garanția de securitate militară pentru teritoriile lor, inclusiv pentru Finlanda, dacă aceasta decide în acest fel.⁵⁹

Integrarea profundă a securității și apărării în interiorul Uniunii este o provocare pentru adaptarea capacităților Finlandei; cu toate acestea Finlanda nu a avut nici o reticență cu privire la obligațiile tratatului referitoare la PESA sau la etapele programatice adoptate în cadrul ei. Provocarea ține de obiectivele incluse în sporirea și implementarea PESA. Scopul este de asigurare că Finlanda are o oportunitate egală în a contribui la deciziile și acțiunile luate în numele Uniunii și să certifice că unitatea este cel mai bun drum spre o UE mai capabilă.⁶⁰ Finlanda s-a străduit în mod complet să demonstreze că neutralitatea militară nu este un obstacol în calea unui rol pozitiv și întreg în interiorul PESA. În timp ce Austria se numără printre statele membre UE care resping hotărât integrarea Turciei în spațiul comunitar, Finlanda se pronunță constant în favoarea aderării acesteia la UE. Chiar dacă finlandezii par nemulțumiți de propria apartenență la UE, statisticile arată ca trei sferturi din ei sunt pentru o Turcie integrată Uniunii, doar 16 la sută din cetățenii Finlandei pronunțându-se împotriva unei Ankare comunitare.⁶¹

⁵⁷ În Finlanda, organizarea și asigurarea acestor servicii sunt atributul municipalităților. *Logon Report*, pp. 166-180.

⁵⁸ Aproape jumătate din cetățenii ei ar vota împotriva aderării țării la Uniune, arată un sondaj de opinie al institutului Taloustutkimus. Totuși, finlandezii se declară în proporție de două treimi împotriva retragerii țării lor din UE. Tot jumătate din cetățenii Finlandei, își păstrează opțiunea proeuropeană exprimată cu un deceniu în urma. Înainte de aderare, cifra proeuropeanilor depășea 57 la suta din populația Finlandei. În timp ce oficialii austrieci vorbesc despre continuarea procesului de ratificare a Tratatului Constituțional în spațiul comunitar, finlandezii vor o schimbare din temelii a Uniunii. Vezi, www.finlanda.ro.

⁵⁹ În ceea ce privește opinia publică, suportul a două treimi din populație pentru neutralitatea militară și astfel, opoziția pentru participarea la NATO, a rămas staționară. Dorința de a apăra țara prin mijloace militare rămâne maximă prin suportul pentru apărare teritorială și recrutare, în timp ce o parte preferă să păstreze apărarea la nivelul din prezent. Vezi, www.finlanda.ro.

⁶⁰ Premierul Matti Vanhanen declara la un seminar despre Strategia Lisabona, că “*Vrem să reformăm piața comună, vrem să reformăm întreaga Uniune Europeană*”. Detaliind ce înseamnă “*reforma totală*”, premierul Matti Vanhanen a explicat că UE trebuie să-și îmbunătățească sistemul după care funcționează circulația forței de muncă, optimizând, totodată, sistemul intern al finanțelor publice. Vezi, www.finlanda.ro.

⁶¹ Vezi, www.finlanda.ro.

Austria. Integrarea Austriei în UE presupunea șapte direcții: politica, fondurile, coeziunea economică și socială, cooperarea interțări; agricultura, dezvoltarea rurală, dreptul de a pescui (pescăriile); rețele de transport trans-european, transporturile; probleme de mediu, de energie, probleme urbane și spațiale; politica socială, sănătatea publică, protecția consumatorului, cercetare, turism; problema angajaților, politica economică, industrie; educație, cultură, tineret, sport, drepturile cetățenilor.

Austria a reușit, în ciuda numeroaselor dificultăți întâmpinate, să reducă deficitul bugetar, să evite crizele internaționale și consecințele acestora în ceea ce privește pierderea locurilor de muncă. Toate acestea nu ar fi fost posibile fără parteneriatul cu UE și Uniunea Economică și Monetară. După o scurtă perioadă de ajustare, creșterea economică s-a dezvoltat favorabil în Austria. Deficitul bugetar s-a micșorat considerabil.⁶²

În 1995, după ce a devenit membră a UE, *acquis*-ul comunitar a fost încorporat în legislația austriacă. Tratatul de la Maastricht și, în particular, clauzele sale referitoare la PESC care au făcut parte din *acquis* când Austria s-a alăturat UE, prevedea posibilitatea unei politici comune de apărare. Parlamentul austriac a decis să includă o prevedere specială în Constituția Federală⁶³ care stipulează că participarea Austriei la PESC nu va fi stânjenită de Actul de neutralitate. După ratificarea Tratatului de la Amsterdam, Parlamentul austriac a adăugat o altă clauză Constituției care permite Austriei să participe pe deplin la Misiunile Petersberg care includ acțiuni militare în scopul gestionării crizelor sau operațiunilor de instaurare a păcii.⁶⁴

În 2000, Austria a șocat Europa, iar relațiile cu UE au fost temporar înghețate după intrarea în guvern a extremei-drepte conduse de Jörg Haider.

Polonia. Anul 1990, primul liber din istoria postbelică în Polonia, a adus cu sine conștientizarea de către polonezi a neajunsurilor cauzate de instaurarea progresivă a negocierii și compromisurilor. Noul guvern era unul majoritar necomunist, dar funcția prezidențială era ocupată în continuare de cel ce instituisese teroarea legii marțiale în 1981. Situația economică era atât de catastrofală, încât Comunitatea Europeană a decis instituirea unui fond de urgență pentru asistarea cu alimente a polonezilor. Rata inflației atingea în 1989 cota record de 500%, datoria externă este cea mai mare din întreaga arie, de 9 ori mai mare decât PNB. În plan politic, la putere ajunsese o mișcare socială nediferențiată, căreia îi lipsea experiența necesară încadrării într-un sistem multipartidist competitiv. Necesitatea transformării ei într-un partid politic clar structurat devenise evidentă⁶⁵.

⁶² Logon Report, pp. 180-195.

⁶³ art. 23, lit. F.

⁶⁴ Sprijinul reformelor UE, în special cu o examinare a dezvoltării PESC-PESA și apărarea intereselor politice de securitate ale UE; participarea activă în PESA în spiritul solidarității, de când PESA este în mod curent preocupată de scopul oferirii de capacități și mijloace necesare UE, precum și structuri eficiente de luare a deciziilor pentru gestionarea crizelor civile și militare. Austria se angajează să aducă o contribuție adecvată din punct de vedere cantitativ precum și calitativ acțiunii *Headline Goal* și *Capability Goals* ale UE; suport prioritar oricărui eforturi viitoare de realizare a unei posibile apărări europene luată în considerare de art. 17 al Tratatului de la Maastricht.

⁶⁵ Prima dovadă a noii stări de fapt a oferit-o chiar Lech Wałęsa, cea mai cunoscută figură a Solidarității începutului de deceniu. El se va implica în lupta pentru putere, deși se confruntă cu opoziția organizată în jurul lui Mazowiecki, "vechea elită" care atrage atenția prin promovarea imaginii unui fost electrician de pe platforma portului Gdańsk (fie el și laureat al premiului Nobel pentru

În plan economic, Polonia și-a asumat "terapia șoc", un program de restructurări radicale a sistemului economic.⁶⁶ Încă din 1989, guvernul Mazowiecki a anunțat implementarea unui program de privatizare transparentă, axat în principal pe promisiunea de a atrage investiții străine și pe o gamă variată de oferte publice bazate pe modelul britanic.⁶⁷

	Datorie externă 1988 (mld.USD)	PNB 1989 (mld. USD)
Polonia	38,8	4,5
Iugoslavia	22,7	5,4
Ungaria	17,7	6,1
RDG	20,4	9,7
Bulgaria	6,1	5,7
Cehoslovacia	2,5	7,9
România	4,9	3,4

Indicatori macroeconomici în statele europene comuniste, 1989

În paralel cu privatizarea în masă, Polonia a beneficiat și de ștergerea a 2/3 din datoria externă față de SUA și ulterior Marea Britanie și Franța. Comunitatea Europeană a intervenit la rândul ei, punând bazele unui consistent acord de asociere, iar FMI a asigurat guvernului de la Varșovia consiliere și asistență financiară în schimbul reducerii masive a cheltuielilor guvernamentale, în special în domeniul asigurărilor și securității sociale.⁶⁸

Programele au antrenat evident anumite costuri sociale, mai ales creșterea șomajului. În planul puterii politice, după ce la alegerile din 1991, ex-comuniștii din Uniunea Democratică a lui Tadeusz Mazowiecki și Alianța Democratică a Stângii (SLD) își adjudecaseră majoritatea parlamentară, în 1993 SLD în coaliție cu Partidul Țărănesc au câștigat majoritatea voturilor, nominalizându-l premier pe Waldemar

---

Pace), aceasta în vreme ce statele vecine își aleseseră președinți din înalta societate: literatul Vaclav Havel în Cehoslovacia, respectiv muzicologul Vytautas Landsbergis în Lituania. Într-o mostră de demnitate, generalul Jaruzelski renunță la funcția de președinte confruntat cu presiunea lui Wałesa care strângea semnături pentru revocarea sa. Alegerile prezidențiale din 25 noiembrie și 9 decembrie 1990 sunt câștigate după două tururi de Wałesa în dauna imigrantului Stanisław Tyimiński, un prosper om de afaceri de origine poloneză din America de Sud - el va fi susținut nedeclarat de comuniști, iar scorul său electoral s-a constituit într-un avertisment asupra fragilității noii democrații poloneze.

⁶⁶ Privatizarea rapidă și în masă, caracteristică definitivă a refacerii economice a Poloniei, își extrage sursele încă din anii '80, din Clubul Liberal format de câțiva tineri oameni de afaceri și intelectuali din Gdańk care promova dezbateri asupra dreptului de proprietate. Din aceste discuții și din experiența practică a acestor mici întreprinzători avea să se nască Congresul Liberal, un mic partid deosebit de influent, din rândurile căruia au făcut parte fostul premier Jan Krzysztof Bielecki și mulți miniștri din guvernul format după alegerea lui Wałesa.

⁶⁷ În 1990-1991, noul președinte Lech Wałesa s-a orientat spre Janusz Lewandowski, noul ministru al transformării proprietății, cerându-i să elaboreze și să concretizeze vastul program de privatizare în masă pe care acesta îl propusese împreună cu Jan Szomburg. În prima etapă de implementare, a avut loc transferarea proprietății a circa 400 întreprinderi, cu prevederea adițională a acordării gratuite a 10% din acțiunile companiilor angajaților, acțiuni ce nu puteau fi valorificate pe piața pe perioada imediată.

⁶⁸ Măsurile au fost încununat de succes: rata galopantă a inflației a fost stabilizată undeva la aprox. 60%, exporturile s-au revigorat, puterea de cumpărare a zlotului s-a fortificat, sistemul de aprovizionare s-a ameliorat iar interconționat a crescut masiv influxul de investiții occidentale.

Pawlak⁶⁹. Apoi, la alegerile prezidențiale din 1995, Wałesa este învins de contracandidatul SLD Alexander Kwasniewski, în al cărui mandat, Polonia și-a normalizat relațiile cu statele vecine și a fost admisă în structurile NATO, semn al întoarcerii firești în blocul militar, dar mai ales politic occidental.

Primul an în UE a depășit așteptările multor polonezi și a adus Poloniei mai multe câștiguri decât pierderi.⁷⁰ Una dintre formele acestei susțineri au reprezentat-o programele de ajutorare financiară, atunci create și succesiv dezvoltate, pentru țările postcomuniste care se reformau, în scopul reintroducerii lor în sistemele sociale și economice ale țărilor dezvoltate din Vest. Ajutorul acordat Poloniei a fost în primul rând un ajutor nerambursabil, deși o parte a proiectelor realizate au fost finanțate pe baza împrumuturilor și a creditelor rambursabile. Ajutorul a provenit atât din resursele bilaterale (cu caracter de ajutor guvernamental), precum și de la organizațiile internaționale, ba chiar și de la fundații și organizații particulare.

De la începutul transformărilor una dintre cele mai importante surse de finanțare a investițiilor, atât în ceea ce privește infrastructura, cât și în capitalul uman, a fost programul PHARE, creat pe baza deciziei Consiliului Europei din 23 decembrie 1989. Din anul 2000 au fost introduse în plus programele ISPA și SAPARD, în scopul întăririi în țările candidate a infrastructurii transporturilor și a celei legate de ocrotirea mediului înconjurător, precum și a sprijinirii proceselor de adaptare a industriei agricole și alimentare și a dezvoltării regiunilor rurale⁷¹.

Polonia a devenit în acea perioadă beneficiara primului program al UE care sprijinea dezvoltarea regională; Caracterul ajutorului european treptat s-a schimbat.⁷² Programul *Phare-Struder* a fost un program complex, care sprijinea cu ajutorul unui set diferit de instrumente dezvoltarea regiunilor considerate cu cele mai mari probleme.⁷³ Acest nou caracter al ajutorului din partea uniunii s-a reflectat în anul 1997 în așa-zisa "*Noua orientare Phare*", în care Comisia Europeană a prezentat perspectivele ulterioarei dezvoltări a ajutorului.⁷⁴

În anul 2000, au fost începute două noi programe de preaderare: ISPA - având ca model Fondul de Coeziune, program de sprijinire al investițiilor în domeniul ocrotirii mediului înconjurător precum și a transporturilor cât și SAPARD - care făcea

⁶⁹ După dispute cu Wałesa care a încercat nedisimulat să-și extindă atribuțiile în special în domeniul apărării și securității naționale, premierul demisionează la un an de la investitură, fiind înlocuit cu ex-comunistul Josef Oleksi.

⁷⁰ Cel mai mult au beneficiat agricultorii, oamenii de afaceri și autoritățile locale. Opinia aceasta o confirmă atât datele statistice, cât și părerile majorității societății poloneze. Din punctul de vedere al Oficiului Comitetului Integrării Europene se vede cel mai bine transformarea, care s-a produs în Polonia de la sfârșitul anilor 80. Încă de la început toate schimbările legate de aspirațiile Poloniei de "întoarcere la Europa" au fost susținute de către țările europene și ne-europene dezvoltate.

⁷¹ Paul Duță și Grațian Lupu, *Op.cit.*, pp. 98-110.

⁷² În prima perioadă ajutorul a slujit în principal sprijinirii transformărilor formei de guvernământ precum și a celor economice, iar cu timpul a căpătat caracterul pro-integrare. Summit-ul de la Essen a adoptat strategia de preaderare, a cărei scop a fost acordarea ajutorului țărilor Europei Centrale și de Est în pregătirile referitoare la viitorul statut de membru.

⁷³ Acel program și-a găsit ulterior continuarea sub forma programelor RAPID, STRUDER 2 și INRED.

⁷⁴ Implementarea în anul 1998 a "Noii orientări PHARE" a mărit angajamentul și responsabilitatea părții poloneze față de realizarea proiectelor PHARE, în principal prin transmiterea acesteia a administrării plăților și a controlului financiar, a folosirii mijloacelor din UE precum și a concentrării mijloacelor de ajutorare asupra a două domenii: "Investiții" și "Dezvoltarea instituțională a administrației publice".

legătura cu Fondul european de orientare și garantare agricolă - program de sprijinire a dezvoltării agriculturii și a regiunilor rurale.⁷⁵

Sprajinul din fondurile PHARE se concentra în primul rând asupra întăririi capacității Poloniei în domeniul implementării normelor comunitare și a adaptării la cerințele participării în structurile comunităților europene și a implementării bagajului juridic al UE. Trebuie de asemenea notat inițierea, datorită mijloacelor din programul PHARE, participării Poloniei în programele interne ale UE (așa zisele programe comunitare) și agende unionale. Unul dintre instrumentele esențiale ale ajutorului acordat Poloniei de către UE a fost și este în continuare „colaborarea geamănă”.⁷⁶

În 2004, Polonia a început folosirea ajutorului financiar, în cadrul politicii agricole comune, a fondurilor structurale și a Fondului de Coeziune. Fondurile structurale au devenit sursa principală de finanțare a regiunilor poloneze. Principiile de administrare a fondurilor structurale diferă de principiile care guvernează ajutorul de preaderare PHARE, ISPA și SAPARD. UE a atins unul din scopurile sale fundamentale, legate de folosirea în Polonia a fondurilor de preaderare. Aderarea la UE a condus la dezvoltare economică a Poloniei și tocmai asta a avut o influență benefică asupra pieței muncii. Factorul principal, prin intermediul căruia calitatea de membru al Uniunii influențează piața de muncă îl reprezintă dezvoltarea economiei poloneze și nu posibilitățile de lucru în străinătate.

Ministerul finanțelor polonez în baza unor analize permanente a implementării legii cu privire la unitățile locale de guvernare și pregătirea, pe această bază, a unui raport cu privire la condiția financiară a unităților locale de guvernare precum și crearea condițiilor de stabilizare a veniturilor anuale pe termen lung, propune măsuri pentru combaterea corupției și combaterea crimei organizate la trecerea vămii și alte fenomene patologice; controlul contribuabililor; introducerea metodelor moderne de administrare a taxelor, în baza unui sistem uniform de management al calității în toate oficiile de taxe; dezvoltarea unor noi canale informative pentru contribuabili prin crearea unei rețele ale oficiilor de informații unde pot fi obținute prin telefon informații de bază cu privire la taxe; pregătirea modificărilor legale pentru simplificarea sistemului de circulație a banilor lichizi; simplificarea procedurilor de implementare a programelor de operare finanțate din Fondurile Structurale în scopul unei utilizări mai eficiente a resurselor financiare; stabilirea de către Ministerul Finanțelor, în cooperare cu Ministerul Dezvoltării Regionale, a limitelor cheltuielilor pe termen lung care asigură baza intrărilor în garanție și valabilitatea plăților, conform cerințelor co-finanțării cu alocații din partea U.E. pentru Polonia; realizarea sarcinilor

⁷⁵ Aceste programe deși nu aveau caracter de programe de dezvoltare regională, au devenit însă fără îndoială o sursă importantă a finanțării investițiilor esențiale din punctul de vedere al nevoilor de dezvoltare atât a țării ca un tot, cât și a diferitelor voievodate (județe-regiuni). Ele aveau ca sarcină pregătirea Poloniei în îndeplinirea condițiilor care să permită folosirea fondurilor puse la dispoziție țărilor membre UE. Poloniei îi revenea din bugetul ISPA cca. 30-37%, adică în medie în jur de 348 mil. euro anual în anii 2000-2003. În cadrul programului SAPARD Poloniei i-au fost acordate 708 mil. euro.

⁷⁶ din limba engleză twinning. În momentul intrării Poloniei în UE la 1 mai 2004, Polonia era beneficiara celui mai mare număr de proiecte de colaborare geamănă dintre toate țările candidate. Implicarea indirectă a proiectelor implementate a condus, de asemenea, la schimbări foarte vaste în numeroase domenii ale vieții publice cât și transformări din sfera instituțiilor și a organizațiilor angajate în procesul legislativ. Acțiunile care aveau ca scop întărirea administrației, realizate cu ajutorul mijloacelor din programul PHARE - Dezvoltare Instituțională sunt continuate în cadrul programului „Transition Facility” de la data intrării în UE. Scopul programului este sprijinirea în continuare a administrației noilor țări membre în implementarea legislației și a standardelor UE.

legate de finanțarea continuă a cerințelor de împrumut și solvență bugetară, incluzând eforturile de minimalizare a costurilor datoriiilor din sectorul serviciilor publice.

Ministerul dezvoltării regionale urmărește simplificarea procedurilor pentru contractarea și stabilirea proiectelor; crearea unui singur centru care să coordoneze programele și să conducă dezvoltarea programelor finanțate de către Fondul Structural și Fondul de Coeziune, și prevederea utilizării altor fonduri de investiție oferite Poloniei de către UE și de către instituțiile internaționale (inclusiv managementul asupra implementării programelor de dezvoltare financiară de sector finanțate de către UE și resursele naționale).

România. Aderarea României și a Bulgariei la UE încheie al cincilea val de extindere⁷⁷. În etapa de preaderare, în cadrul negocierilor, *Capitolul 24 - Justiția și afacerile interne* nu vizează perioade de tranziție; nici țările candidate și nici UE nu au formulat solicitări în acest sens, ci găsirea unui mod de a stimula încrederea statelor membre în capacitatea țărilor candidate de a implementa *acquis-ul*.⁷⁸ În cadrul politicilor comunitare în domeniul Justiție și afaceri interne, potrivit *acquis-ul Schengen*, eliminarea controalelor la granițele interne nu se face imediat la eliminarea controalelor la granițele interne ale UE. Integrarea în acest spațiu se va desfășura potrivit unui plan de acțiune însoțit de un calendar pentru implementarea *acquis-ului Schengen*, atât înainte dar și după aderare.

Strategia de post-aderare urmărește convergența intereselor României cu cele ale UE, iar promovarea intereselor UE ca entitate, răspunde, în egală măsură, intereselor României. În 2013, România va fi "*un stat cu un standard ridicat de dezvoltare și partener credibil în spațiul european*", cultura și tradițiile un adevărat brand european⁷⁹ și va avea drumuri europene.⁸⁰ Combaterea corupției este o prioritate a strategiei post-aderare, lupta împotriva corupției este cel mai important obiectiv al politicilor penale românești.⁸¹

Clauzele de salvagardare ale tratatului de aderare

⁷⁷ Paul Duță și Grațian Lupu, *Op.cit.*, pag. 98-110.

⁷⁸ În probleme cum sunt controlul la frontiera, imigrația ilegală, traficul cu droguri și spălarea banilor, crima organizată, cooperarea în domeniul polițienesc și judiciar, protecția datelor și recunoașterea reciprocă a sentințelor judiciare, țările candidate trebuie să confirme ca au dotarea necesara atingerii unor standarde adecvate și acceptabile în implementare. Este important ca, până la data aderării, capacitatea administrativă a țărilor candidate să atingă aceste standarde. De asemenea, înființarea unor structuri judiciare și polițienești independente, corecte și eficiente are o importanta excepțională.

⁷⁹ "Strategia Guvernul Post-Aderare", realizată de cabinetul Tăriceanu prevede că "se vor finaliza autostrăzile deja contractate și variantele de ocolire, la profil de autostradă, ale orașelor cu trafic intens". Vom avea și spitale performante, o educație europeană. Strategia mai promite și un brand românesc, o justiție de invidiat precum și obiective concrete.

⁸⁰ Strategia prevede îmbunătățirea racordării drumurilor naționale și europene la rețelele de autostrăzi și drumuri expres, și dezvoltarea rețelelor regionale de acces la aeroporturile și porturile naționale sau regionale.

⁸¹ În perioada 2007-2013 vor fi continuate reformele pentru prevenirea și combaterea corupției "prin perfecționarea și aplicarea riguroasă a cadrului normativ, prin stabilitate și coerență legislativă și prin consolidarea instituțională a organismelor cu atribuții decisive în domeniu". Românii nu vor mai fi sclavii birocrăției, strategia propunându-și creșterea transparenței instituțiilor publice. Totodată, instituțiile implicate în procesul de prevenire și combatere a corupției vor trebui să colaboreze îndeaproape cu cele ale Uniunii Europene pentru a asimila practicile europene.

Tratatul de aderare a statelor care au devenit membre ale UE la 1 mai 2004 la fel ca și Tratatul de aderare a Bulgariei și a României prevede măsuri de protecție suplimentare pentru a aborda eventualele dificultăți legate de aderare.

Clauzele de salvagardare sunt o caracteristică standard inclusă în tratatele de aderare. Clauzele de salvagardare au fost introduse pentru a asigura funcționarea eficientă a pieței interne și a spațiului de libertate, securitate și justiție. Acestea putea fi activate până la sfârșitul anului 2009 pentru a permite suspendarea temporară a aplicării legislației comunitare relevante, dacă era necesar.⁸²

Următoarele trei măsuri de salvagardare puteau fi invocate în interval de 3 ani de la aderare: o clauză generală de salvagardare economică (art. 36)⁸³; o clauză specifică de salvagardare privind piața internă (art. 37)⁸⁴; o clauză specifică de salvagardare privind justiția și afacerile interne (art. 38).

Clauza generală de salvagardare economică este o măsură tradițională în domeniul politicii comerciale. Aceasta are rolul de a aborda dificultățile de adaptare cu care oricare dintre statele membre, vechi sau nou, se poate confrunta în urma aderării, într-un sector sau domeniu economic.⁸⁵

Clauza de salvagardare privind piața internă acoperă cele patru libertăți și alte politici sectoriale, precum concurența, energia, transporturile, telecomunicațiile, agricultura și protecția consumatorilor și a sănătății (de exemplu, siguranța alimentelor). Comisia va stabili măsurile caz cu caz. Măsurile pot limita aplicarea politicii UE privind piața internă sau a politicii transfrontaliere în sectorul respectiv numai atât cât este necesar pentru a remedia situația. Se va acorda prioritate măsurilor care perturbă cel mai puțin funcționarea pieței interne și, după caz, aplicării salvagărilor existente în legislația și normele UE.⁸⁶

Clauza de salvagardare privind justiția și afacerile interne poate fi ridicată în cazul în care Bulgaria sau România nu ar reuși să atingă obiectivele de referință în mod corespunzător, Comisia ar putea aplica măsuri de salvagardare în temeiul art. 37 și 38 din Actul de aderare, inclusiv suspendarea obligației statelor membre de a recunoaște și de a executa, în condițiile stabilite de dreptul comunitar, hotărârile judecătorești și deciziile judiciare ale Bulgariei sau României, precum mandatele europene de arestare.⁸⁷

Măsurile tranzitorii convenite pe perioada negocierilor de aderare, fiind prevăzute de Tratatul de aderare sunt măsuri de protecție suplimentare pentru anumite

⁸² Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu. Raport intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 22.7.2009, COM(2009) 401 final, {SEC(2009) 1073}.

⁸³ Statele membre (noi și vechi) pot solicita, pe parcursul a trei ani de la data aderării, autorizația de a adopta măsuri de protecție pentru a remedia astfel de dificultăți economice. Comisia Europeană poate stabili, apoi, măsurile în cauză. Acestea pot fi stabilite numai după aderare și nu duc la efectuarea de controale la frontiere. Vezi, Memo/08/523, Bruxelles, 23 iulie 2008.

⁸⁴ În cazul în care Bulgaria sau România nu reușește să pună în aplicare legislația privind piața internă cu efect transfrontalier și acest lucru riscă să producă o perturbare gravă a funcționării pieței interne, Comisia Europeană poate adopta măsuri de salvagardare, din proprie inițiativă sau la cererea unui stat membru. Aceste măsuri de salvagardare pot fi adoptate pe parcursul a 3 ani de la data aderării, dar pot fi aplicabile și după această dată, până la remedierea situației. Comisia Europeană poate modifica sau scurta durata de aplicare ori suprima măsurile ca urmare a progreselor înregistrate. Dacă este necesar, măsurile pot fi stabilite înainte de aderare și pot deveni aplicabile la data aderării. Vezi, Memo/08/523, Bruxelles, 23 iulie 2008.

⁸⁵ Vezi, Memo/08/523, Bruxelles, 23 iulie 2008.

⁸⁶ Vezi, Memo/08/523, Bruxelles, 23 iulie 2008.

⁸⁷ Vezi, Memo/08/523, Bruxelles, 23 iulie 2008.

dificultăți legate de aderare. Astfel, Comisia a interzis în perioada 2007-2009 României exportul către restul UE de produse care nu respectă normele veterinare, de protecție a plantelor și de siguranță a alimentelor ale UE. Măsuri tranzitorii sunt cele ce prevăd pe o perioadă limitată de timp de la data aderării, să nu aplice integral legislația și normele UE.⁸⁸

Nu există o relație între clauzele de salvagardare consacrate în Tratatul de aderare a României⁸⁹ și Mecanismul de cooperare și verificare.

Mecanismul de cooperare și verificare

În 1 ianuarie 2007, România aderă oficial la UE, cu anumite condiționalități privind câteva domenii în care vor fi necesare eforturi suplimentare, prevăzute într-un pachet de măsuri de acompaniere⁹⁰. Pentru reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției este stabilit un mecanism de cooperare și verificare, cu definirea unor obiective specifice.⁹¹ Acestea privesc domenii precum siguranța alimentelor, eliberarea fondurilor UE și un mecanism special în vederea susținerii României pe calea continuării reformelor sistemului judiciar și a luptei împotriva corupției.⁹²

*Scopul mecanismului de cooperare și verificare este de a asigura adoptarea acelor măsuri care să garanteze românilor și celorlalte state membre că deciziile, normele și practicile administrative și judiciare din România corespund cu cele din restul Uniunii Europene.*⁹³ De reținut este faptul că procedurile de elaborare ale rapoartelor prevăd organizarea de misiuni în România de către Comisie, cu participarea de experți individuali din statele membre, precum și servicii ale Comisiei. Sunt stabilite următoarele obiective specifice:

Obiectivul specific nr. 1: Reforma sistemului judiciar;

Obiectivul specific nr. 2: Instituirea unei agenții de integritate;

Obiectivul specific nr. 3: Combaterea corupției la nivel înalt;

Obiectivul specific nr. 4: Lupta împotriva corupției în cadrul administrației locale.

În 27 iunie 2007, în primul raport sunt analizate obiectivelor specifice din cadrul mecanismului de cooperare și verificare specifice ”domeniului reformei sistemului judiciar și luptei împotriva corupției”, structurate pe acțiuni utilizate ca

⁸⁸ Aceste domenii privesc, de exemplu, libera circulație a lucrătorilor, achiziționarea de terenuri, transportul rutier și unele aspecte ale legislației și normelor UE în domeniul mediului și agriculturii. MEMO/08/523, Bruxelles, 23 iulie 2008.

⁸⁹ care au o durată limitată, prevăzute în Tratatul de aderare.

⁹⁰ în domeniile siguranței alimentelor, fondurilor agricole, reformei sistemului judiciar și luptei împotriva corupției.

⁹¹ Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, (JO L 354, 14.12.2006, p. 56).

⁹² Commission decision of 13/XII/2006 establishing a mechanism for cooperation and verification of progress in Romania to address specific benchmarks in the areas of judicial reform and the fight against corruption, Brussels, 13/XII/2006 C (2006) 6569 final.

⁹³ Raport al comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind evoluția măsurilor de acompaniere în România după aderare, Bruxelles, 27.6.2007, COM(2007) 378 final. Comisiei i s-a solicitat să elaboreze periodic un raport privind aceste măsuri de acompaniere. În cazul mecanismului de cooperare și verificare, periodicitatea rapoartelor respective este semestrială, cu începere din luna iunie 2007.

indicatoare ale evoluției unui proces de durată ce induce schimbări fundamentale cu dimensiune sistemică, ca parte a unei ample reforme a sistemului judiciar care necesită un angajament politic de lungă durată.⁹⁴

Se constată progrese în ceea ce privește asigurarea unei proceduri judiciare mai transparente și mai eficiente, consolidarea capacității și răspunderii Consiliului Suprem al Magistraturii și raportarea și monitorizarea efectelor noilor coduri de procedură civilă și de procedură penală.⁹⁵

Se înregistrează un progres substanțial instituirea unei agenții de integritate cu competențe de verificare a averii, a incompatibilităților și a potențialelor conflicte de interese, care să emită hotărâri cu caracter obligatoriu pe baza cărora să se poată aplica sancțiuni disuasive, însă, prea devreme pentru a evalua eficacitatea Agenției.⁹⁶

În domeniul tratamentului judiciar al corupției la nivel înalt progresul este încă insuficient, fiind necesară continuarea realizării unor anchete profesionale și imparțiale în cazul sesizărilor de corupție la nivel înalt.⁹⁷

Se înregistrează unele progrese în adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire și de luptă împotriva corupției, în special în administrația locală.⁹⁸

Ca acțiuni viitoare se hotărăște ca până în octombrie 2007, autoritățile din România să întocmească un plan de acțiune, cu etape bine stabilite, care să arate modul în care România intenționează să atingă obiectivele specifice.⁹⁹

În 4 februarie 2008, raportul interimar¹⁰⁰, constatând că Guvernul României a adoptat un raport detaliat pe care l-a prezentat Comisiei¹⁰¹, prezintă o actualizare factuală a progreselor, fără a efectua o evaluare a rezultatelor obținute în cadrul fiecărui obiectiv de referință („benchmark” sau condiționalitate)¹⁰²; se constată întârzieri în sistemul judiciar¹⁰³, în înființarea Agenției Naționale de Integritate¹⁰⁴, precum și în combaterea corupției de la nivel local¹⁰⁵. În privința combaterii corupției la nivel înalt România nu demonstrează rezultate convingătoare.¹⁰⁶ Se impun măsuri

⁹⁴ COM(2007) 378 final.

⁹⁵ Obiectivul specific nr. 1, COM(2007) 378 final.

⁹⁶ Obiectivul specific nr. 2, COM(2007) 378 final.

⁹⁷ Obiectivul specific nr. 3, COM(2007) 378 final.

⁹⁸ Obiectivul specific nr. 4, COM(2007) 378 final.

⁹⁹ Acest plan trebuie să se bazeze pe o strategie coerentă de combatere a corupției la toate nivelurile și pe un plan credibil de consolidare a profesionalismului, independenței, competențelor și resurselor sistemului judiciar. COM(2007) 378 final.

¹⁰⁰ Interim Report on Progress in Romania with Judiciary Reform and the Fight against Corruption, Brussels, MEMO/08/72, 4 February 2008. Raportul privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 23 iulie 2008, http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/cvm/index_en.htm

¹⁰¹ Vezi, [http://www.just.ro/Portals/0/Right_Panel/Plan%20de%20actiune/plan_actiune_ro\[1\].pdf](http://www.just.ro/Portals/0/Right_Panel/Plan%20de%20actiune/plan_actiune_ro[1].pdf)

¹⁰² Raportul intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate în România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 4.2.2008, COM(2008) 62 final

¹⁰³ obiectivul de referință nr. 1, MEMO/08/72, 4 February 2008.

¹⁰⁴ obiectivul de referință nr. 2, MEMO/08/72, 4 February 2008.

¹⁰⁵ obiectivul de referință nr. 4, MEMO/08/72, 4 February 2008.

¹⁰⁶ obiectivul de referință nr. 3. Raportul concluzionează că România prezintă o imagine mixtă. *Aceasta a instituit elementele fundamentale ale unui sistem care funcționează, dar fundația este fragilă, iar deciziile privind corupția sunt foarte politizate. Fiecare pas în direcția bună generează o dezbatere politică internă care produce diviziuni, favorizând insecuritatea juridică. Angajamentul instituțiilor și organismelor-cheie din România față de realizarea reformelor, precum și față de atingerea diferitelor obiective de referință este inegal.* MEMO/08/72, 4 February 2008.

legate de: instituțiile judiciare cheie (Consiliul Superior al Magistraturii, capacitatea administrativă a sistemului judiciar), Agenția Națională de Integritate, finalizarea noului Cod de procedură penală și proiectul de Cod penal, depolitizarea combaterii corupției. Comisia recunoaște eforturile importante realizate pentru elaborarea unui Plan de acțiune credibil care descrie măsurile, termenele limită și instituțiile responsabile de îndeplinirea obiectivelor.¹⁰⁷

În 23 iulie 2008, al doilea raport anual constată că România a început să se îndrepte în direcția bună. Este nevoie de timp ca noile instituții și procese să își dovedească eficacitatea și ar trebui lăsate să continue într-un ritm susținut. Pentru aceasta, *”o vreme va fi necesară continuarea Mecanismului de cooperare și verificare”*.¹⁰⁸ Cu ocazia raportului, Președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso, declara: *„Raportele arată că, în prezent, există instituții și sisteme, dar trebuie obținute rezultate concrete în cercetarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de corupție la nivel înalt și de criminalitate organizată.”*¹⁰⁹ Procesul de reformă din România este analizat din perspectiva realizărilor - reforma sistemului judiciar, combaterea corupției la nivel înalt, contracararea corupției de la nivel local – al rezultatelor (progresele sunt inegale, rolul și mandatul Consiliului Superior al Magistraturii, funcționarea Agenției Naționale de Integritate, rezultatele insuficiente în combaterea corupției la nivel înalt, nevoia de mai multe rezultate în combaterea corupției de la nivel local) și fiind propuse o serie de îmbunătățiri necesare (soluții durabile la deficiențele în materie de personal, capacitatea operațională de a sancționa eficiente activele nejustificate și de a verifica incompatibilitățile și conflictele de interese, consecvență și coerență în pregătirea legilor și în aplicarea lor, finalizarea noului Cod de procedură penală și să facă progrese în ceea ce privește proiectul de Cod penal, depolitizarea combaterii corupției). Raportul stipulează că, *”Încrederea opiniei publice în combaterea corupției va fi recâștigată numai prin obținerea de rezultate și prin condamnări în cazuri la nivel înalt.”*¹¹⁰

În 12 februarie 2009, raportul intermediar¹¹¹ oferă o actualizare tehnică privind evoluțiile semnificative în ultimele șase luni, dar nu și o evaluare a progreselor realizate; astfel, *”cu toate că au fost câteva semnale pozitive în reforma judiciară, rezultatele sunt dificil de demonstrat.”*¹¹² Mai mult, se subliniază că, *”în majoritatea celorlalte domenii, deficiențele identificate de Comisie în iulie (2008 n.n.) sunt încă de*

¹⁰⁷ COM(2008) 62 final.

¹⁰⁸ Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 23.7.2008, COM(2008) 494 final.

¹⁰⁹ România și Bulgaria trebuie să depună eforturi suplimentare în domeniul reformei judiciare și al combaterii corupției, Bruxelles, IP/08/1195, 23 iulie 2008.

¹¹⁰ COM(2008) 494 final.

¹¹¹ Raport intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 12.2.2009, COM(2009) 70 final.

¹¹² *”Guvernul a finalizat proiectul de modificare a Codului civil, un proiect de Cod penal și proiectele de Coduri de procedură penală și de procedură civilă, însă acestea nu au fost încă adoptate. Intențiile Consiliului Superior al Magistraturii de a accepta să-și asume într-o mai mare măsură reforma sistemului de justiție sunt încurajatoare, dar acestea trebuie transpuse în fapte. Agenția Națională de Integritate și-a constituit un istoric operațional de cazuri, care trebuie menținut.”* COM(2009) 70 final.

actualitate.”¹¹³ Se recomandă, adoptarea legislației restante și instrumentarea rapidă a cazurilor de corupție la nivel înalt.

În 22 iulie 2009, al treilea raport anual¹¹⁴ precizează că nu se are în vedere eliminarea pe rând a obiectivelor de referință, ci conlucrarea cu România va continua până când MCV va lua sfârșit în întregime. Raportul conține constatări și recomandări, constatându-se că schimbările efectuate nu au dus încă la obținerea de rezultate practice pentru cetățenii români. În plus, această dorință de continuare a reformei nu este însoțită de un angajament neechivoc al partidelor politice. Realizările sunt cuantificate - Noul Cod civil și noul Cod penal, Reforma sistemului judiciar, Unificarea jurisprudenței, Combaterea corupției la nivel înalt, Agenția Națională de Integritate, Combaterea corupției de la nivel local.

Pe fondul concluziei că, *în timp ce Bulgaria s-a angajat în eforturile de reformă și a obținut rezultate importante, România și-a pierdut dinamismul, raportul indicând deficiențe importante în eforturile acesteia de a realiza progrese*¹¹⁵, se prezintă o serie de clarificări, constatări și recomandări.

Raportul face o distincție durată MCV și clauzele de salvagardare¹¹⁶. Nu există o legătură automată între MCV și clauzele de salvagardare consacrate în Tratatul de aderare a României.¹¹⁷ Astfel, dacă o clauză de salvagardare poate fi invocată într-o perioadă de 3 ani, pentru MCV nu a fost introdus pentru o perioadă fixă. MCV este un instrument de sprijin al autorităților române pentru a alinia sistemul și practica judiciară la standardele generale ale UE.¹¹⁸

Plecându-se de la constatarea că *”de la raportul Comisiei din 2008, România a întreprins o serie de măsuri binevenite în vederea relansării procesului de reformă: s-a dat un nou impuls în acest sens, care a dus la întreprinderea unor măsuri pozitive”*, reformele nu sunt încă bine înrădăcinate și continuă să existe deficiențe, Comisia invită România să întreprindă acțiuni. Se reiterează că, *”procesul reformei sistemului judiciar nu ar trebui politizat. Este necesar un consens al tuturor actorilor implicați pentru a permite sistemului judiciar să funcționeze independent, astfel încât să se desfășoare anchete imparțiale ale cazurilor de corupție, care să ducă la hotărâri rapide și eficiente.”*¹¹⁹

În 23 martie 2010, raportul interimar¹²⁰ stabilește că *”România nu a reușit să mențină ritmul reformelor pe care și-l stabilise până la jumătatea anului 2009”*. Sunt analizate reforma judiciară (s-a amânat dezbaterea în Parlament a proiectelor de lege privind Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală) și lupta împotriva corupției (strategia națională anticorupție pentru sectoarele vulnerabile și pentru

¹¹³ COM(2009) 70 final.

¹¹⁴ Raport intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 22.7.2009, COM(2009) 401 final.

¹¹⁵ Bulgaria și România: progrese inegale în ceea ce privește reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției, IP/10/982, Bruxelles, 20 iulie 2010

¹¹⁶ care au o durată limitată, prevăzute în Tratatul de aderare. Clauzele de salvagardare sunt o caracteristică standard inclusă în tratatele de aderare, COM(2009) 401 final.

¹¹⁷ Acestea pot fi activate până la sfârșitul anului 2009.

¹¹⁸ COM(2009) 401 final.

¹¹⁹ COM(2009) 401 final.

¹²⁰ Raport privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, MEMO/10/96, Bruxelles, 23 March 2010, Bruxelles, 23.3.2010, COM(2010)113 final.

administrația publică locală, proiectul unui ghid destinat instanțelor), constatându-se întârzierile continue legate de judecarea cazurilor de corupție la nivel înalt.

În 20 iulie 2010, al patrulea raport anual¹²¹ constată că *”România nu a demonstrat un angajament politic suficient de a sprijini procesul de reformă și de a imprima direcția acestui proces, iar factorii de decizie din sistemul judiciar au manifestat o anumită reticență de a coopera și de a își asuma responsabilități.”* Se înregistrează realizările - pregătirea unui proiect privind „mica reformă a justiției” în vederea accelerării soluționării proceselor, eficiența procesului judiciar și a consecvenței jurisprudenței, Direcția Națională Anticorupție, Agenția Națională de Integritate -, insistându-se pe Reforma sistemului judiciar¹²² și Lupta împotriva corupției.¹²³

Concluziile raportului stipulează că, *”România nu a demonstrat un angajament politic suficient de a sprijini procesul de reformă (...) dar și de o anumită reticență a factorilor de decizie din sistemul judiciar de a coopera și de a își asuma responsabilitatea în beneficiul reformei”*¹²⁴.

Recomandările înaintate reamintind de cele din 2009 sunt de factură procedurală, normale eficientizării oricărui sistem administrativ modern.

În 18 februarie 2011, raportul interimar¹²⁵ se axează pe *”răspunsul României la recomandările Comisiei incluse în ultimul raport.”* Sunt descrise realitățile din domeniul reformei judiciare (aplicarea „legii micii reforme”) și lupta împotriva corupției (Direcția Națională Anticorupție, Agenția Națională de Integritate, recomandându-se pregătirea aplicării noului cadru legislativ, revizuirea sistemului judiciar, reforma sistemului disciplinar privind magistrații și măsurile de natură să sporească celeritatea actului de justiție în cazuri de corupție la nivel înalt.¹²⁶

În 20 iulie 2011, al cincilea raport anual¹²⁷ înregistrează progresele în ceea ce privește eficiența justiției, Agenția Națională de Integritate, situația celor patru noi coduri, evoluțiile sistemului judiciar.¹²⁸ Se subliniază că, *”România trebuie să adopte*

¹²¹ Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 20.7.2010, COM(2010) 401 final.

¹²² („Strategia de dezvoltare a justiției ca serviciu public”, eficiența procedurilor, consecvența jurisprudenței și responsabilizarea sistemului judiciar, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, reforma Înaltei Curți de Casație și Justiție, inspecția judiciară, Consiliul Superior al Magistraturii. COM(2010) 401 final.

¹²³ Agenția Națională de Integritate, Direcția Națională Anticorupție și Proiectul de orientări privind stabilirea pedepselor pentru infracțiunile de corupție dar și strategiei naționale anticorupție pentru sectoarele vulnerabile și pentru administrația publică locală, Departamentul pentru Lupta Antifraudă. COM(2010) 401 final.

¹²⁴ COM(2010) 401 final, p.9.

¹²⁵ Raport privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, MEMO/11/96, Bruxelles, 18 February 2011, Bruxelles, 23.3.2010, COM(2011) 80 final.

¹²⁶ COM(2011) 80 final, p.2.

¹²⁷ Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 20.7.2011, COM(2011) 460 final.

¹²⁸ Raport privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, MEMO/11/528, Bruxelles, 20 iulie 2011, p.2.

*măsuri urgente pentru accelerarea judecării dosarelor de corupție la nivel înalt și pentru evitarea prescrierii acestora din cauza împlinirii termenului de prescripție.*¹²⁹

Concluziile sunt mai mult recomandări decât constatări, astfel se edictează că, *”lupta împotriva corupției ar trebui să rămână o prioritate majoră și ar trebui să se bucure de sprijinul Parlamentului; ar trebui adoptate măsuri urgente pentru a îmbunătăți recuperarea produselor infracțiunii, urmărirea în justiție a cazurilor de spălare de bani, precum și protecția împotriva conflictelor de interese în gestionarea fondurilor publice.”*¹³⁰

Recomandările sunt organizate pe următoarele direcții: Reforma sistemului judiciar, Răspunderea sistemului judiciar, Eficacitatea acțiunii judiciare, Integritate, Lupta împotriva corupției.¹³¹ Recomandările privesc proceduri ceea ce demonstrează că chestiunile de sistem nu sunt grave.

Raportul precizează că vara anului 2012, va fi o evaluare globală a progreselor realizate de România în cadrul MCV.

În 8 februarie 2012, raportul interimar¹³² semnalează o serie de progrese importante care au avut loc în urma recomandărilor emise de Comisie. Sunt trecute în revistă – situația noilor coduri civile, cazurile de corupție la nivel înalt, reglementarea confiscării extinsă, Direcția Națională Anticorupție, Agenția Națională de Integritate, Înalta Curte de Casație și Justiție, responsabilitatea disciplinară a magistraților și strategia națională anticorupție. Se solicită *”punerea în aplicare a noilor Coduri, consolidarea integrității și responsabilității în cadrul sistemului judiciar, creșterea efectului de descurajare al urmării judiciare în cazurile de corupție la nivel înalt și garantarea unui sprijin larg acordat la nivel politic strategiei naționale anticorupție.”*¹³³

În 18 iulie 2012, raportul anual¹³⁴ sintetizează profunda îngrijorare a Comisiei în ceea ce privește atingerile recente aduse statului de drept de către Guvernul și Parlamentul României. Mai mult, potrivit unei declarații¹³⁵, a fost o lista transmisă de Jose Manuel Barroso lui Victor Ponta cu o serie de condiționări organizate pe două capitole: Respectarea statului de drept și a independenței sistemului judiciar (aflat deasupra intereselor partidelor politice)¹³⁶ și Redarea încrederii.¹³⁷

¹²⁹ MEMO/11/528, p.2.

¹³⁰ COM(2011) 460 final, p.8.

¹³¹ COM(2011) 460 final, p.9-10.

¹³² Raport intermediar privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și de verificare, MEMO/12/71, Bruxelles, 8 februarie 2012, p.1.

¹³³ MEMO/12/71, p. 2.

¹³⁴ Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 18.7.2012, COM(2012) 410 final.

¹³⁵ Premierul Victor Ponta a declarat că din totalul celor 11 puncte asumate spre îndeplinire în discuțiile cu președintele Comisiei Europene au fost respectate doar "10 și jumătate" și a făcut referire la cazurile parlamentarilor Sergiu Andon și Mircea Diaconu. Vezi, *Ponta, despre condițiile impuse de Barroso: Din cele 11 puncte asumate în discuțiile cu președintele CE au fost respectate 10 și jumătate*, Gandul, 16.09.2012.

¹³⁶ *Reinstaurarea atribuțiilor Curții Constituționale de a verifica inclusiv constituționalitatea deciziilor adoptate de Parlament: abrogarea Ordonanței de Urgență nr. 38 *Reinstaurarea regulii majorității necesare pentru validarea rezultatelor referendumului (jumătate plus unu din numărul celor înregistrați pe listele electorale): abrogarea OUG nr. 41 *Renunțarea la folosirea de ordonanțe de urgență în cazul unor decizii care afectează statutul instituțiilor fundamentale ale statului ori Constituția și în situații care nu prezintă urgență *Evitarea utilizării publicării selective în Monitorul Oficial pentru a urmări scopuri politice și mai

Mecanismul de cooperare și verificare nu a fost introdus pentru o perioadă fixă, întrucât ar trebui să se renunțe la acesta numai în momentul în care vor fi fost îndeplinite satisfăcător toate obiectivele de referință. Este clar că îndeplinirea acestora este o sarcină pe termen lung: de exemplu, eliminarea cauzelor profunde ale corupției va necesita timp. Schimbările radicale necesare nu pot proveni decât din interiorul societății românești. MCV este un instrument de sprijin în acest sens; acesta nu este un scop în sine și nu poate înlocui angajamentul pe care autoritățile române trebuie să și-l asume pentru a alinia sistemul și practica judiciară la standardele generale ale UE.¹³⁸

Raportului anticorupție al UE

Tratatul cu privire la funcționarea UE recunoaște corupția ca fiind o infracțiune gravă cu dimensiuni transfrontaliere, pe care statele nu sunt pregătite să o abordeze pe cont propriu.¹³⁹ Măsurile anticorupție au fost integrate într-o mare măsură în politicile UE.¹⁴⁰ Parlamentul European printr-o rezoluție declamă susținerea politică pentru un mecanism anticorupție la nivelul UE a fost urmat de Comisia Europeană prin stabilirea priorităților în procedura de verificare.¹⁴¹ Astfel, Comisia va elabora rapoarte de evaluare pe fiecare stat membru.

În 6 iunie 2011, Comisia Europeană a adoptat un nou pachet de măsuri anticorupție,¹⁴² un proces de monitorizare continuă a statelor membre, fără deosebire,

---

ales pentru a evita decizii judiciare. *Conformarea imediată în fața tuturor deciziilor Curții Constituționale. *Angajamentul autorităților publice de a respecta independența sistemului judiciar și evitarea criticării acestor decizii judiciare.

¹³⁷ *Numirea unui Avocat al Poporului care să se bucure de sprijinul majorității partidelor politice, printr-un proces de numire transparent și obiectiv *Nicio numire în posturile de procuror general și procuror-șef al Direcției Naționale Anticorupție sub actuala președinție: proceduri publice și transparente și liste deschise pentru oricine, selecții bazate pe criterii de profesionalism și integritate și de palmare în domeniul luptei anti-corupție. *Nicio grațiere prezidențială în cursul actualei președinții *Numirea unor miniștri împotriva cărora să nu fi fost formulate decizii că nu respectă criteriile de integritate. Obligația celor care nu respectă aceste criterii să părăsească posturile. *Demisia membrilor Parlamentului care au primit decizii finale privind incompatibilitatea, conflictul de interese sau corupție la nivel înalt.

¹³⁸ COM(2009) 401 final.

¹³⁹ *The Stockholm Programme: An open and secure Europe serving and protecting the citizen*, adopted by the European Council on 10-11 December 2009, Council document 17024/09, adopted by the European Council on 10/11 December 2009.

¹⁴⁰ *În ultimii 10 ani, au fost întreprinse unele măsuri la nivel internațional, european și național pentru reducerea corupției. La nivelul UE, cadrul legal anticorupție s-a dezvoltat prin adoptarea legislației în domeniul luptei împotriva corupției în sectorul privat și prin semnarea UNCAC – Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției de către UE în 2008. Vezi, <http://www.mai-dga.ro>*

¹⁴¹ Written Declaration No 2/2010 of the European Parliament on the Union's efforts in combating corruption, adopted by the European Parliament on 18 May 2010 urges the European institutions to adopt a comprehensive anti-corruption policy and create a clear mechanism for monitoring the situation in the Member States on a regular basis.

¹⁴² Au fost adoptate următoarele documente: Comunicare privind combaterea corupției în UE, în care sunt prezentate obiectivele Raportului anticorupție al UE și aspectele practice privind funcționarea acestuia; în comunicare se explică, de asemenea, modul în care UE ar trebui să se concentreze mai mult pe problema corupției în toate politicile sale interne și externe relevante; Decizia Comisiei din 6.06.2011 privind înființarea unui mecanism UE de raportare în materie de anticorupție pentru evaluări periodice; Raport privind punerea în aplicare a Deciziei-cadru 2003/568/JAI a Consiliului privind combaterea corupției în sectorul privat; Raport privind modalitățile de participare a UE la GRECO. Vezi, Establishing an EU Anti-corruption reporting mechanism for periodic assessment ("EU Anti-corruption Report"), {SEC(2011)

atât în cele care au arătat voință politică, cât și în cele în care nu există voință politică pentru măsuri anticorupție. Noul mecanism¹⁴³ va permite Comisiei Europene să monitorizeze și să evalueze toate statele membre în acest domeniu, utilizând standarde minime referitoare la corupție stabilite de instrumentele internaționale.¹⁴⁴ A fost elaborat și un raport privind modalitățile de participare a Uniunii la Grupul de state împotriva Corupției, al Consiliului Europei (GRECO).

Comisia va propune norme modernizate ale Uniunii privind confiscarea activelor obținute din criminalitate, dar și strategii de ameliorare a investigațiilor în domeniul infracționalității financiare în statele membre în anul 2012. De asemenea, Comisia Europeană, alături de Europol, Eurojust, CEPOL și OLAF vor colabora mai strâns astfel încât să se îmbunătățească formarea funcționarilor chemați să aplice legea.¹⁴⁵

Începând cu anul 2013, Comisia Europeană va publica bianual un raport anticorupție.¹⁴⁶

Surse de informare care trebuie să asigure un grad de obiectivitate sporit, să fie independente de luptele politice din cadrul statelor membre¹⁴⁷: mecanismele de monitorizare existente;¹⁴⁸ experți independenți; serviciile și agențiile UE;¹⁴⁹ societatea civilă.

Raportul anticorupție al UE va avea următoarele obiective: a) evaluare periodică a situației din UE cu privire la lupta împotriva corupției; b) identificarea tendințelor și a bunelor practici; c) emiterea unor recomandări generale de corectare a politicii UE de prevenire și combatere a corupției; d) emiterea de recomandări punctuale; e) sprijinirea statelor membre, a societății civile sau a altor entități interesate în identificarea neajunsurilor, conștientizare și furnizare de cursuri de pregătire anticorupție.¹⁵⁰

660} {SEC(2011) 661} {SEC(2011) 662}, Brussels, 6.6.2011 C(2011) 3673 final COMMISSION DECISION of 6.6.2011.

¹⁴³ "EU Anti-corruption Report".

¹⁴⁴ Convenția penală privind corupția a Consiliului Europei, Convenția civilă privind corupția, cele 20 de principii directe privind lupta împotriva corupției, UNCAC și Convenția OECD împotriva mituirii. Vezi și, *The Communication on The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe*, adopted on 22 November 2010, COM(2010) 673.

¹⁴⁵ <http://www.dae.gov.ro/articol/2080/raportul-anticorup-ie-al-ue-va-evalua-eforturile-statelor-membre-de-combat>

¹⁴⁶ Înființarea Raportului anticorupție al UE este răspunsul Comisiei la solicitarea statelor membre din cadrul Programului Stockholm „Către o Europă deschisă, mai sigură care servească și să protejeze cetățenii”, adoptat de Consiliul European în decembrie 2009, de a stabili indicatori pe baza sistemelor existente și a criteriilor comune, în vederea măsurării eforturilor anticorupție la nivelul Uniunii și pentru ca Parlamentul European să monitorizeze aceste măsuri cu regularitate.

¹⁴⁷ Ministrul bulgar de finanțe, Simeon Djankov, a declarat, pentru cotidianul olandez De Telegraaf, că „Olanda schimbă regulile jocului din motive electorale”, referindu-se la faptul că politica internă olandeză a jucat un rol important în decizia Guvernului de la Haga de a se opune aderării României și Bulgariei la Schengen în septembrie 2011. „Bulgaria și România sunt victimele jocurilor politice din Olanda. Populismul și naționalismul predomină, iar noi suntem privați de șansa noastră corectă”, a declarat ministrul bulgar. ” Vezi, *Președintele bulgar, despre Schengen: “E descurajant când îndeplinești criteriile și nu ești primit”* MEDIAFAX.RO, 20.09.2012 10:40.

¹⁴⁸ GRECO, OECD, UNCAC

¹⁴⁹ OLAF, Europol, Eurojust, Rețeaua anticorupție europeană, sondajele Eurobarometrului.

¹⁵⁰ Article 2 - Objectives of the EU anti-corruption reporting mechanism ('EU Anti-Corruption Report'). The EU Anti-Corruption Report shall have the following objectives: (a) to periodically assess the situation in the Union regarding the fight against corruption; (b) to identify trends and best practices; (c) to

Raportul anticorupție al UE va fi administrat de Comisie, cu sprijinul: a) unui grup de experți numiți de Comisie, după o procedură deschisă; b) unei rețele de cercetători corespondenți, câte unul pentru fiecare stat membru, numiți de Comisie, după o procedură deschisă.

Raportul anticorupție al UE va cuprinde 3 părți: a) o secțiune tematică¹⁵¹; o analiză pe țară¹⁵²; tendințe la nivelul UE¹⁵³.

Bibliografie

Documente oficiale

Bulgaria și România: progrese inegale în ceea ce privește reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției, IP/10/982, Bruxelles, 20 iulie 2010

Commission decision of 13/XII/2006 establishing a mechanism for cooperation and verification of progress in Romania to address specific benchmarks in the areas of judicial reform and the fight against corruption, Brussels, 13/XII2006 C (2006) 6569 final.

Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, (JO L 354, 14.12.2006, p. 56).

Establishing an EU Anti-corruption reporting mechanism for periodic assessment ("EU Anti-corruption Report"), {SEC(2011) 660} {SEC(2011) 661} {SEC(2011) 662}, Brussels, 6.6.2011 C(2011) 3673 final COMMISSION DECISION of 6.6.2011.

Interim Report on Progress in Romania with Judiciary Reform and the Fight against Corruption, Brussels, MEMO/08/72, 4 February 2008. Raportul privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 23 iulie 2008, http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/cvm/index_en.html

The Communication on The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe, adopted on 22 November 2010, COM(2010) 673.

Raport al comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind evoluția măsurilor de acompaniere în România după aderare, Bruxelles, 27.6.2007, COM(2007) 378 final.

Raportul intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate în România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 4.2.2008, COM(2008) 62 final

Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 23.7.2008, COM(2008) 494 final.

Raport intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 12.2.2009, COM(2009) 70 final.

Raport intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 22.7.2009, COM(2009) 401 final.

Raport privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, MEMO/10/96, Bruxelles, 23 March 2010, Bruxelles, 23.3.2010, COM(2010)113 final.

Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 20.7.2010, COM(2010) 401 final.

---

make general recommendations for adjusting EU policy on preventing and fighting corruption; (d) to make tailor-made recommendations; (e) to help Member States, civil society or other stakeholders identify shortcomings, raise awareness and provide training on anti-corruption. C(2011) 3673 final.

¹⁵¹ care va evidenția aspectele specifice ale luptei împotriva corupției în UE realizată în baza cercetărilor și a unor studii de caz, exemple de cele mai bune practici și recomandări.

¹⁵² inclusiv recomandări specifice fiecărui SM, în baza rezultatelor mecanismelor existente și analize ale datelor provenite din surse relevante. Această secțiune poate fi însoțită de recomandări de întreprindere a unor măsuri adecvate la nivelul UE.

¹⁵³ incluzând rezultatele Eurobarometrului cu privire la corupție, realizat o dată la 2 ani, măsurând percepția cetățenilor UE asupra corupției în diferite domenii, precum și alte surse relevante de informații cu privire la corupție la nivelul UE.

Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 20.7.2011, COM(2011) 460 final.

Raport privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, MEMO/11/528, Bruxelles, 20 iulie 2011.

Raport privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, MEMO/11/96, Bruxelles, 18 February 2011, Bruxelles, 23.3.2010, COM(2011) 80 final.

Raport intermediar privind progresele realizate de România în cadrul mecanismului de cooperare și verificare, MEMO/12/71, Bruxelles, 8 februarie 2012, p.1.

Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, Bruxelles, 18.7.2012, COM(2012) 410 final.

The Stockholm Programme: An open and secure Europe serving and protecting the citizen, adopted by the European Council on 10-11 December 2009, Council document 17024/09, adopted by the European Council on 10/11 December 2009.

Written Declaration No 2/2010 of the European Parliament on the Union's efforts in combating corruption, adopted by the European Parliament on 18 May 2010 urges the European institutions to adopt a comprehensive anti-corruption policy and create a clear mechanism for monitoring the situation in the Member States on a regular basis.

Literatură de specialitate

Bărbulescu Iordan Gheorghe, *De la Comunitățile Europene la Uniunea Europeană*, Editura Trei, București, 2001.

Campos, N.F.C. and Coricelli, F., 'Growth in Transition: What We Know, What We Don't and What We Should', *Journal of Economic Literature*, Vol. XL (September 2002), pp. 793-836.

Duță Paul, "Unele considerații privind Europa lărgită", în *Romanian Journal of International Studies*, nr.3-4-/2004, (R.A. Monitorul Oficial: București, 2004), pag. 33-45.

Duță Paul, "Europa lărgită, politica europeană de vecinătate și spațiul comun de securitate externă", în *Impact Strategic*, nr.2/2005, p.69-78.

Duță Paul și Grațian Lupu, *Europa de la dezideratul unificării la OSCE și Uniune*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.11, (Editura Continent: Sibiu, 2006), p.213.

Duță Paul, *Instituții de securitate. Partea Generală*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.18, Editura Tehno Media: Sibiu, 2006, pp. 276-280.

Duță Paul și Grațian Lupu, *Politici de integrare și cooperare în spațiul european*, Colecția Politică și Apărare Națională nr.7, (Editura Alma Mater: Sibiu, 2006), pag. 98-110.

Fuerea Augustin, *Manualul Uniunii Europene*, Editura ACTAMI, București, 2001, pp. 134-144.

Leonard Dick, *Ghidul Uniunii Europene*, Editura Teora, București, 2001, pp.23-79.

Păun Nicolae, *Istoria construcției europene. Epoca postbelică*, Editura Fundației pentru Studii Europene, 1996, pp. 43-51.

M.Fr. Blasez, *Histoire politique du monde grec antique*, Paris, 2001, p.29.

Logon Report, New Challenges for the Local Level, Experiences made by Associations of Local and Regional Authorities in Austria, Finland and Sweden on Issues related to EU Accession, 2000.

Ponta, despre condițiile impuse de Barroso: Din cele 11 puncte asumate în discuțiile cu președintele CE au fost respectate 10 și jumătate, Gandul, 16.09.2012.

Președintele bulgar, despre Schengen: "E descurajant când îndeplinești criteriile și nu ești primit" MEDIAFAX.RO, 20.09.2012 10:40.

<http://www.evz.ro/article.php?artid=286050>

www.finlanda.ro.

<http://www.dae.gov.ro/articol/2080/raportul-anticorup-ie-al-ue-va-evalua-eforturile-statelor-membre-de-combat>

[http://www.just.ro/Portals/0/Right_Panel/Plan%20de%20actiune/plan_actiune_ro\[1\].pdf](http://www.just.ro/Portals/0/Right_Panel/Plan%20de%20actiune/plan_actiune_ro[1].pdf)